

Megjelenik a Társalkodóval minden héten kétszer: t. i. vasárnap és esütörtökön Előfizetheti helyben a szerkesztő s kiadó tulajdonosnál uri utca 453dik sz. alatti Trattner-Károlyi ház első emeletében, egyebütt pedig minden királyi posta-hivatalnál. Az ausztriai birodalomba vagy külföldi tartományokba kívántató példányok iránt csupán a bécsi es. főpostahivatal utján történhetik a megrendelés. Az Ertesítőben mindenféle hirdetésny fylvétetik s pontosan és jutányosan közöltetik.

FOGLALAT. Magyarország és Erdély. (Tisztítotté haladás. Alkotmányos politikai párt-programm VII. Budapesti napló. Törvényhatóságok: Veszprém, és Zemplénmegyék közgyűlései; pestvárosi költségvetés. Erdélyi országgyűlés. Társulati élet: A m. természetudományi társulat évkönyvei érdekében; ismételt figyelmeztetés a közéleti állatmutatás ügyében.)

Külföld. (Amerika, Portugália, Spanyolország, Anglia, franciaország, Olaszország, Oláhország.)

Értesítő, gabonár.

MAGYARORSZAG és ERDÉLY.

A' nmgm magy. kir. udv. kamara Fe u e r e g g e l F e r e n c z e t f a c s e t i k i r. igazgató erdőort saját kérelmére hasonló tisztmínőségben Szent-Andrára helyezte által.

Puchóli és csokai M a r c z i b á n y i Lőrincz es. kir. aranykulcos és kir. táblai előadó ülnöknek szép eszü, hazafi érzelmü reményteljes fia L ő r i n c z é t e t a v a s z á b a n 19 éves korában május 19én az uralkodó inláz által 10 napi betegeskedése után a' siránkozó szülők karjaiból kiragadtatott. — A' jeles családnak még egy fiatal tagjában L i v i u s m a j o r e s c ó b a n minden reményei központosulnak (Beküld.)

Általános politikai párt-programm VII.

(Vége).

Tisztelni a' valódi t e k i n t é l y t, a' józan ész kívánata; de azért gyarló jellem az, mely magát bárminő tekintély által is igaznak ismert ösvényéről lezavartatni engedi. — Teljesen szabadelvü Timon következő nyilatkozata: „Mindig s mindenütt harcoltam s harcolandok minden zsarnokság ellen, legyen az bár köztársasági vagy oligarchiai. Rend, szabadság! mik nekem e' nevek a' dolog nélkül? Nem főbb gondom a' despotia mint az anarchia, s nem főbb az anarchia mint despotia. Nem is tartozom azok közé kik megakarják buktatni a' hatalmat, hogy magok foglalják el helyét.”

Ellenben nem találok fel a' szabadelvűség kellékeit G n i z o t k ö v e t k e z ő v e z e r g o n d o l a t á b a n. „Szabadság rendben, haladás nyugalomban, tökéletesség harc nélkül.” — Mert ez a' kívánatos eredményt oly homályosan s oly utópiái stílusban fejezi ki, miszerint abból a' hiszékeny nép számára kényelmesen faragott képet csinálhat az álnok mysticismus. —

Krug a' szabadelvűséget nyolcz antithesisben tünteti ki, szerinte a' valódi liberalismus a) mindig a' jog elvéből indul ki, az álliberalismus ellenben az önkényt állítja fel elvül; b) — barátja a' törvényes rendnek; — c) barátja a' békének; — nem hisz a' fejdelemnek, sem a' népnek, hanem nyilvánosan és szabadon kimondja, mit igaznak ismer; — e) csak ott ellenez, hol a' jog és igazság azt megkivánják; — f) törvényes és nem feltétlen sajtószabadságot akar; — g) újítani és nem zendíteni (revolutionálni) kíván; — h) Mindenben módot és mértéket tart. Az álliberalismus mindezekben ellenkezőre törekszik.

Ez a' liberalismus iránt nem csekély hódolat oly férfutól; ki thesisait nem a' liberalismus dicséretére, hanem inkább az illiberalismus profligatójára tüzte ki. Ugyanazon író igen jól jellemzi a' szabadelvűséget, midőn annak következőket tulajdonit: a' liberalismusnak ugymond, igaza van, midőn azt állítja, hogy valamit igaznak tartani s így az ember belső hite, minden tekintetben meggyőződéstől függ, miszerint mindennek szabadságában kell állni azt, mit igaznak tart, kinyilatkoztatni s azt szóval és írásban másokkal közölni. . . . Hogy nincs oly emberi hatalom, bárminő legyen is annak czélja, neve, származása, mely jogosítva volna abszolút önkény alakjában működhetni. Igaza van, midőn arra, hogy a' kormány magát azon korlátok között fogja tartani, mely mellett a' kormányzattal a' politikai szabadság megállhat, biztosítékot kíván, . . . s e' biztosítékot a' képviseleti alkotványban keresi. Elvitathatlan igaza van: midőn megfontolván, hogy minden emberi intézkedés tökéletlen, és a' kor szükséginek meg nem felelhetővé válhatik, azok folytonos javítását kívánja s e' tekintetben mint p e r f e c t i b i l i s m u s nyilvánosul. . . . De nincs igaza, folytatja tovább, midőn semmi positívumot elismerni s ugyanazért az önkény sorompóit áttörve mindent hirtelen átalakítani akar. Ekkor az forradalmivá lesz s méltán ultra liberalismus, jacobinismus, sanseuoltismus, radicalismus — vagy carbonarismusnak nevezethetik. Es ez mind igaz azon kis különbséggel, hogy mihelyt másnak nevezethetik, mint a' hogy nevezetett, azonnal nem az, a' mi volt. Az ultraliberalismus nevezet pedig mindig homályos, mert a' szabad-

elvűségben nincs ultra, a' szabadelvűség legfőbb foka s így legszélsőbb pontján s legvégsőbb eredményben is mindig csak szabadelvűség. A' mi ennek korlátin tul van, az ultra ugyan — de épen nem liberalismus.

Mindezekben csak töredékesen kívántam a' szabadelvűség némely főbb vonalmit adni. Azokra nézt, kik erre hajlammal bírnak, ennyi itt elég. Az elvetett mag kicsirázását a' föld minősége föltételezi s nem minden tenyészik minden ég alatt. Szintugy az érzékiség embere mint olyan nem lehet soha szabadelvű; mert a' szabadelvűség mindig az ész és szív öszhangzásának eredménye, ez az „ész és erény morálja.”

Az előterjesztett program általános. Fog e' az e b e n ajánlott pártnevezet valaha elfogadtatni s mint olyan használatni? Nem tudom, de nem is annyira az, mit ezennel elérni ohajtok, czélem inkább egy oly pont kijelölése volt, hová akármely párt el nem fogult tagja tájékozhatás véget visszavonulhasson, innen mint emellett szempontból vizsgálhassa meg az egész tért s az itt nyert újítvány szerint hathasson — pártjára.

Azonkívül most hazánkban programok adattak ki s u j a b b a k v a n n a k k é s z ü l l ö b e n s l e h e t s é g e s, h o g y a z i l l y e k figyelmes szerkesztője tán ezen igénytelen sorokban is találand egy két felhasználható nézetet. Ha azonban legkedvezőbb esetben ez valamely megalakult pártprogrammalapjává fogna is tétetni, semmivel inkább nem fogna az eredeti irányából kizavartatni, mint a' más pártok megsemmisítésére törekvés s így a' párt érdekében tett erőszakos fellépés által. Ezen párt főbb gondja fogna lenni: a' közjólét gyarapítására tett közremunkálás, minden jó és üdvösnek pártolása és előmozdítása, ellenben minden rosznak gondos irtása s ellenzése, a' tulngatott küzdelemben engesztelés, az erősebb harcban mérséklés stb. Nem kétem, ez czélja azon pártnak is, mely magát progressistának nevezi, csak hogy e' nevezet, mint a' fenebiekből kitetszik, szorosán véve szinte egyoldalú s a' teendők csak egyes ágára vonatkozik. Azonkívül miután a' conservatív párt magát szinte haladónak mondja és ha progressista conservatívnek nem nevezi is, de magát annak tartja vagy akarja tartani; a' progressista párt, mintegy csak külön nuanceal bíró töredéke a' conservatív pártnak, mely is az általánosabból alászálva magát szorítottabb működési körbe helyezte. A' conservatív progressista is csak progressista, és pedig az egyediségek szerint meg van abban is a' progressio, minden nuanceának képviselője s így az eszméket ki lehetne engesztelni, csak hogy a' fogalomban van a' tévedés estédvedhetés — forrása. Ugyanis a' progressio vagy haladás mindig csak jövőre irányozza a' figyelmet, pedig a' tökéletesedésre minden oldalruli ismerete kívántatik. Azon kívül a' folytonos haladás mindig kívánatos ugyan, de nem mindig lehetséges; mert a' politikai működések terén sokszor megállapodni, a' dolgok folyamát felfüggeszteni, a' nagyobb rázkódásokat ellensúlyozni, a' megtámadott institutiókat — mennyiben azok üdvösek és nélkülözhetlenek, ótalmazni, az eltöröltö jónak visszaállítását sürgetni stb. szükséges. Már mind ezek ugyan előkészületek a' haladásra, miert is így a' haladás lehetségesítését eszközlik s annyiban ezeket a' haladás fogalmába belé lehet okoskodni, de ez után mindentől mindent lehet csinálni. Főként azon körülmény miatt, miszerint a' haladás fogalma valódi értelemben igen is világos és meghatározott, — míg áttett értelemben, millyenben itt vétetik, szerfölött homályos és határozatlan, ezen nevezet igen gyakori oka lehet a' tévedésnek és bőforrása a' mystificationnak. Vajjon fog e' a' haladás varázsszava által felizgatott s e' szerint mindig előretörő párt a' szükséges előkészületekre, az organicaai fejlődés sokszor annyira késedelmes processussra várni? Miután valóban az illy fejlődés többnyire észrevehetlenül eszközli az ohajtott átalakulást, természetes, hogy a' kezdetben anyyi szép reménnyel kecsegtető haladás, a' szó varázsa által vezérlett tömegben végre elégtelenséget vagy apathiát okoz. —

Nem tulajdoníthatok igénytelen előadásomnak annyi viláosságot, hogy azt higgyem, miként az ellen félreértésből is különböző vádak ne tétethetnének, ugyanis egyetlen egy dolog az egészben, miről a' tisztelt olvasót biztosíthatom, nem más, mint a' szándék tisztasága. Az erre vonatkozó vádon kívül azonban, legérzékenyebben az sujtaná nézetemet, ha abból az következtetnék, mintha az ajánlott párt-programm által valamely közép, mérséklő, centralis vagy tán épen justemilieu-féle párt megalakítása s állan-

dósítása czéloztatnék. Nem, ez czélem s ohajtásom soha nem volt. Egy minden törvényes eszközzel üdvös eredményre törekvő pártnak „függetlennek” s önállónak kell lenni s mindig az igazság, jog és méltányosság elővilágítása alatt az előforduló körülmények szerint működni, előmozdítani a' törvényes rendet, szabadságot és jóllétet s más pártok irányában mindig azon helyet foglalni el, mellyből az elemek üdvös működtetése legsikeresebben eszközölhető; de azért téteményeinek indokai nem a' más pártok működéseiből hanem mindig a' szabadelvűség szentnek ismert elveiből származnak s ezek szerint nagyszerű hivatását önzéstelemlteljesíti, még pedig függetlenül teljesíti, forrjanak bár más pártok a' szélvészektől hányatott tenger felzudult árjaként, vagy sülyedjenek a' esüggedés s álmokorság örvényébe: a' szabadelvü ekkor sem menti fel magát kötelessége alól s megteszi a' magát úgy a' nagytöbbségben, mint a' kigonyolt kisebbségben. De az illy párt igen ritka tünemény s még az is, mely igyindult, csak hamar elszokott fajulni: miután pedig mindennek, ki hatni kíván, valamely pártköz szükség csatlakoznia, szabadelvü csak azon párttag leendő, ki mindig a' szabadelvűség szellemében működik s pártjára is a' szerint kíván hatni, hogy az egészen a' szabadelvűség elvét öltse magára. A' szabadelvü nem törekszik az ellenpárt megsemmisítésére, de igen arra, hogy pártja a' humanismus-szabta határok között maradjon. Tudja, miként a' haladás csak addig tiszta, az eredmény csak addig üdvös, míg a' pártok az üdvösebb befolyás fölött vetélkedve egymást saját körükbeni működésre izgatják s ösztönzik. Ama Guizot féle phrasis, „Le progres dans le repos, le perfectionnement sans combat.” Szép szavak, de az élet nyelvén nem tesznek egyebet: mint, helyben haladni s a' megvédéstől ovakodva uszni. Küzdelem az élet jele, mihelyt valamely elem hatalomra vergődve küzdés nélkül működhetik, ott rend, egyensúly igenis, de valódi politikai élet soha sem lehetséges. Kovács Károly.

BUDAPESTI NAPLÓ.

Üdv és szerencse a' Szépirodalmi Szemle szerkesztőségének! Köszönjük alásson: hogy méltóztatott bennünket a' tisztelt Sz. Sz. szerkesztőségének észrevenni, kiváltképen pedig: hogy olyankor méltóztatott bennünket észrevenni, midőn a' Sz. Szemlét dicsértük, nem méltóztatott pedig észrevenni, mikor nem dicsértük. Egyébiránt utóbbi elismerésünk korán sem visszavonása elébbi megrovásainknak. Ez csak modor minálunk. Dicsérni eleneinkben is, a' mi ugy érdemi, meg róni barátinkban is, a' mi arra szolgált, de azért maradunk ellenek és barátok. Barátinkkal négyszem közt barátok, eleneinkkel szemben ellenek. — S ezen kár megütközn. Így például ismét van, mit nem tudunk helyeselni: egy helyen a' Szemle a' legkomolyabb képpel illy elménczéséget vag bizonyos íróra: „rá nézve bármily korán jőne is a' dicsőség, még is későn jőne, oly régóta ir.” Ez vagy áll, vagy sem, de komoly bíráló tolla alá nem illik. Azután mirevaló az iztelenségeknek írói neveket adni? így például: „ez oly izellen, mint ha B. Zacharias írta volna” több van ezzel mondvá, mintha egyszerűen így volna kitéve: „ez izellen?” A' mi azon felhívást illeti: hogy irodalmi elveinket tágan fejtsük ki: röviden azt mondjuk rá: hogy ezt nem tesszük. Illy száraz elméletekre a' Sz. Szemlén kívül nem levén tér. Ismerhetik egyébiránt, a' kik akarják, nézeteinket, ha azokat izról izre elő nem adjuk is, oly jól megérthetvén azokat minden theorizálás nélkül, mint a' millyen jól nem érthetik a' Sz. Szemle elveit és nézeteit minden értekezések daczára és ellenére. Ezt tehát nem tesszük. — Egyébiránt tiszteljük az otthonmaradtakat.

Kezd rájárni a' rúd az uszorásokra is. Egy gazdag földesur onnét a' Bánságból mintegy 40,000 pftot szándékozott fölvenni jószárai rendbeszedése végett s e' miatt kénytelen volt pénzkupeczekhez folyamodni, minthogy takarékpénztárból nemesi birtokra a' pénzfölvétel sok galibával jár; — nagy dicsőségére az áldott ösiségnek. — Fogott is egy nyúzót, ki ajánlá neki a' kívánt és kellőkép biztosított öszveget 20 pct. kamatra. A' fentisztelt ur sokallá a' nagylelkü ajánlatot s szerényen visszautasítá, és megköszönte. Nehány nap mulva azonban még sürgetősebb kezdé rá nézve lenni a' pénzhezjuthatás, s késznek találta magát a' 20 pct. megajánlására. Hivatja az uszorást. Ez látva a' földesur szorgul állapotját, most már keresztyéni szeretetből 50 pctet kért. Nem szölt erre semmit a' tisztelt ur, hanem magukra zárta az ajtót, előhúta a' karikás ostort s azzal úgy végigszakolta, mint a' kétfenekü dobót. S miután a' törvényes ötven váltó procentet leverte rajta, kiadta neki aláírásával ellátott hiteles bizonyítványát a' felől, hogy őt hol és miért páholta el? Képzeltetni, mint örül most ezen uszorás, hogy illy könnyű szerével ötven forinthez jutott. Ennyit fizet t. i. a' ki nem-mest meggyomroz.

Tanácsoljuk mindenkinek: hogy a' Zöldkert utcán őrzik kedjéjárn. Megmondjuk: hogy miért? Egyike a' mi többször tisztelt pan spbilis ac prilis dnus fiscalisainknak, nem régiben végrendeletet írni hivatott egy tisztelt urasághoz, de a' boldogtalan a' Zöldkert utcán végig menvén úgy megfejtette magát, hogy egészen más valakihez ment, kinek eszeágába sem volt a' végrendekezés s csak a' kecskeméti

1847. In d u l á s i r a l l a n s z á m u z á m u n a p o r o k , k ö z l e k e . l v e : e n ő g ő z s r e é m e n ő g ő f e l a d n i , m i o t t a k e s a k e n e s e n a' h a t a l . 1 — 3 f . h ó 16 k á r é r t a n r é s z e s ű l a n á l v i s z a - c a t a l . g t t ö b b e t i g é i k i v á n ó k a o s i t é k k a l e l k k d i ó s d á b a n e l e v e 3 — 3 e g f o g a d ó a n , B ó g d á n y - 1 — 3 a d ó e g y é r e z z a l s z i n t e 3 e s t e n e b a n a t p é n z e s a m i n t e r k ö l t o k r ó l s z ó l i j e l e t t n a p o s u t á n i a j a r . m á r m a r o s i o s m e z e i e r t e g t e k i n t h e 1 — 3 K o r o z i e n 145 280 — 300 90 180 — 190 80 160 — 160 100 2 0 — 210 112 200 — 230 112 — — 106 — — 65 190 — 190 fr. — fr 100 fr. 130 — fr. — 10 fr.) 99% 628

utczán ismét jutott eszébe : hogy hova hlták. Óh az a' Zöldkert utca, az a' Zöldkert utca.

T. Bajza József ur a' teljes hatáskörű színházi aligazgatót elfogadta, s jövő october 1től tette hivatalába lépénd.

A' Dunaparton egy házat építenek. A' szétszórt kövekkel és faneműekkel úgy el van fogva az út, hogy szekérrel alig lehet köztök elhaladni. A' háziulajdonos választó polgár. Tegnapelőtt egy szegény paraszt ment azon terhes szekérrel. — Kilencz ácslegény épen olly ügyesen birt azon időben egy gerendát keresztbe állítani, hogy mód épen nem volt a' tovább mehetésre. A' szegény pór süveg levéve könyörgé nekik, hogy sziveskedjenek gerendájukat odább emelni, neki sietős utja van. A' pallér egész emberszeretettel azt válaszolá neki: hogy takarodjék pokolfélegyházába 's ne locsogjon. NB. A' háziulajdonos választópolgár. A' paraszt még szében könyörgött 's még leebb vette süvegét. De már ez több volt mint sok. „Verjétek el innét“ ordítá a' pallér méltó haragában. Nagy hirtelen volt ki szót fogadjon, egy természetes ács legény felkapott egy karvastag dorongot 's vele az alkalmatlankodó parasztnak először a' jobb karját ütö le, aztán a' fejéhez vágott 's balkezén, mellyel ez a' csapást feltartotta, négy újat szétzúta. A' szegény megvert pór még csak szólni sem birt az elutasításra, hanem ájuldozva támolygott szekéréhez, míg néhány szemtanuja e' vad merénynek, rögtön rendőrt hozott 's a' verekedő pimaszt beakará vitetni a' városházához. Előjött erre a' háziulajdonos (ki zárjelben mondván, választópolgár) 's lón öszszeteremteltzése a' rendőrnök 's valamennyi a' más ügyébe avatkozó kotnyeles fogadatlan prókátornak, kik még utóljára szinte megköszönnék: hogy őket is meg nem rudaltatá a' háziulajdonos, ki mellesleg mondva: választópolgár. Tanácsolták ekkor a' szegény embernek, menjen panaszt tenni az illető hatóságához. Hm! — Szegény ember — választó polgár — küszöbén álló restauratio Nem igen kedvező áspiktusok.

Az ökörszem kételkedik benne, miszerint mi hét napig eltudunk lenni a' nélkül, hogy valamit en nének. Hinni, vagy fogadni. Ha mi a' próbát kiálljuk, akkor ön ökörszem legyen kénytelen lenni a' tollat „egy belüt sem írni többé, ha nem álljuk ki, ránk nézve álljon e' büntetés. Gilt's? Persze itt csak nem evésről van szó. A' nemivás nem értetik oda.“

Ugyan szeretnénk tudni, ki tartja azt a' medvének született fekete szeléndeket a' Horváthházbán? Szinte nem hártóságos miatta a' hatvani utcán fegyvertelenül járni. Már ha a' kritikusat szabadon hagyjuk is széljárni a' városban, legalább az illy nagyszerű komondorokat ne engedjük szájkosarak nélkül publice megjelenni. Hisz ez országos scandalum.

A' napokban egy iparlovag egy hölgyet meglótt. Hibás véleménye a' hirdető lapoknak, mintha ezt szerelemféltésből tette volna. Sőt inkább pénzügyi viszonyok kényszeríték e' desperált tette.

Készültek erősen Vahot Imre darabjához (Vén Csapodár). Egy egész gőzhajó fog benne előjöni, mellyen és mellyben a' darab játszatik. Ott lesz a' Duna is, mi pedig majd a' partról nézzük.

Még a' vasút sem kész, már is kezdünk közeledni Debreczenhez. Mint tudva van, ott a' szính. egyik karzatvégről a' másikig fenhargon conversálnak. Még megérjük, hogy ez élvezetben mi is részesülünk, 's ide stova opernguckerek helyett beszélő tubusokat fogunk magunkkal a' színházba hordani.

A' minap a' Dijoni örültek házában ugyan szép kevesen voltak. Valami gazficzko eltalálta híresztelni: hogy a' ki oda-való, azt ott fogják. Holott pedig még Z. ur is el merete hozni magát!

Egy valaki azt a' felfödözést tette: hogy miután a' só igen drága, legjobb az embernek cukorral fűszerezni ételeit, minthogy a' cukor meg igen olcsó.

A' váltóüggyvédek panaszkodnak: hogy a' kereset alább száll. Segítse őket Isten még odább is.

Néhány év előtt a' nagy téren Mátyás szobrát szándékozáink felállítani. Most ugyanott igen szépen épül a' Noththeater. ☉

TÖRVÉNYHATÓSÁGOK.

VESZPRÉM VARMEGYÉBŐL. Majus 3ki közgyűlésünkben alkotmányos áhitattal vártuk az országos intézkedést igénylő köz politikai tárgyakat, de várakozásunk meghiusult. Nálunk különben is párt szenvedélyek nem dultak; a' szónoklatok nem diszlenek; a' legfontosabb alkotmányos életkérdésekben röviden, no néha a' magányosak ügyeiben hoszszasabb vitakozás után szoktunk határozni.

Mindenki haza siet kedves tüzhelyéhez, azért a' tárgyaknak egymásután kell folyni, és a' ki hoszszas dictiókkal akarna a' sikra kilépni, magának ellenségeket szerez, népszerűségének pedig jó korán sirját ássa. — Főispánunk általános tiszteletben, szeretetben áll. — Megkérített: hogy a' már mult ősszel megtartani kellő, azonban sokak kívánságára kikeletre halasztott tisztujítás határidejét tüze ki; kijelentette: hogy alapos okoknál fogva annak hoszsu időt szabni nem akar, 's majd csak a' junius 7ki kisgyűlésben fogja a' megyét a' határnapról értesíteni. Hihető: azon fontos okokkal őssze vág főjegyzőnknek a' mult tisztujítási kihágások elkövetőjének megfenyítését érdeklő és még folyvást perduratban lévő pontra tett azon észrevétele, mintha a' hat évvel ezelőtt elkövetett kihágások iránti intézkedés azért késnék, hogy a' még követkehető kiesapongásokkal egyetemben tárgyalathassanak. — Compendium temporis.

—A' hazaszerte segélyt kiáltó közinség tekintetéből Sz. M. indítványt tett, hogy a' megyei uj börtönök közül szükséges szekeres közmunka alkalmazásánál a' takarmány hiánya miatt az adózók kiméltessenek meg; az indítvány nem pártoltatott, mert a' börtönépítés halasztást nem szenvedhet.

— A' g a b o n á n a k hirtelen magas á r r a szökkenése azonban még is valószínűvé teszi, hogy a' szegényebb sorsuaknál a' gabona szűken van, ezt látszik igazolni a' pápai járás fősz. birájának azon jelentése is, miszerint némely lisztkereskedők a' mostoha időt kívánván saját gyarapodásuk eszközeül használni, a' lisztet homokkal keverik, eziránt vizsgálat rendelkezett. A' magukat kitüntető falusi tanítók jutalmazására a' megyének egy alapítványi pénztára van, de az idén kamat hiánya miatt csak dícséretet kapnak valami harmeczan. —

A' helytartó tanácstól érkezett intézvény által, mellyben némely nemes családok részére rövid uton kiadott nemesi bizonyítványok visszavétetni rendeltetnek, a' megye a' maga százados gyakorlattal szentesített jogát sértve látván, azt el nem fogadta; hanem felirást rendelt az iránt: hogy a' nemesi rendnek alkotmányos állásával, a' megye törvényhatósági tekintetével, a' gyakorlati lehetőséggel, és az előbbi kir. rendelvényekkel össze nem férhető, sőt az elméletileg tökéletes egyenlőségre alapított nemesi rendben osztályokat előidézhető emez intézvény visszavonása eszközöltessék, és a' megye törvényhatósági hitelességét hamis adatokkal gyanusítani törekvő alattomos feladónak neve és adatai közöltessenek.

ZEMPLENMEGYE. Főispáni helytartó omiga, kormányzói hü gondoskodását a' megye minden ügyeire ritka szorgalommal terjesztvén ki gyűlés előtti napokon a' megye felső vidékét látogató meg, személyes tapasztalást szerzendő az ottani inség-nyihitásban fáradozó tisztviselők eljárása felett, honnan aprilis 28án érkezvén a' megye házához, legelső gondja volt a' pénztárakat megvizsgálni 's a' majus 3án kezdett gyűlést saját előlülése alatt folytatván, az a' megye állapotáról jelentéssel nyitott meg, abból leginkább kellemetlen történetekről értesült a' közgyűlés, jelen a' megye atyáskodása alatt lézengő kórház alapítványi tőkéből egy jó öszveg bizonyos szóper után elszakított, ennek oka régiebb idők méhében gyökerezett 's most következett el az okozat, és azon meg kell nyugodni. Volt szó egészségi és éhezési állapotról is. A' halomás néhol négy-szerte nagyobb volt a' szokottnál e' tavaszon, gyermekek és férfiak veres himlőben haltak hirtelen, a' himlő bizonyos veszőlyes tudógyuladással váltakozott a' betegknél. Közgyűlésen ugyan nem hallottam, de városok és falukban keserves a' panasz, hogy a' beteg földnép orvosi segély nélkül hal el, előljárók beszélük, miként orvosokat csupán gyógyszerár látogatásakor — midőn aranyat kapnak — és akkor is szolgabírák nélkül — kiket meg nem hínak, — és valami jómódon beteg kihozatásakor, sebészeket pedig himlőoltáskor, — midőn bizonyos salariumot húznak — szemlélhetni. Ha elviteti is magát a' szegény beteg keservesen némelyik sebész vagy orvoshoz, vagy találja hon, vagy nem; 's ha megtalálja, nagy kedvetlenül vet egy két szót, kezébe lök egy vevényt 's azzal ámgyógyúljon, mert ismét és ismét keresni az orvost nincs módja és ereje. Valóban aligha érzi a' nép másutt hasznát sőt létét az ő pénzéből fizetett orvosok és sebészeknek, mint épen ott helyben, hol egyik és másik lakik.

Felsőbb parancsok és intézvények, majd megyei levelezések olvastattak, 's azok részint tudomásul vétettek, részint az országgyűlési útastításokkal foglalkozandó választványhoz igazítottak; 's minthogy az országgyűlés közelget, az útastítás-készítő választvány kineveztetése is szorgalmaztatott.

Majd a' dologtételten éhezők segéllésére ajánlott kölöson iránti levele következtében kir. biztos ő n. m. g.ának — tétettek intézkedések. És a' megyei nemesség által minden ellenzés nélkül megajánlott 40 ezer pforintnak még be nem fizetett része iránt szigorúbb határozat hozott, és az eredvény megtudása, szükségesetben pedig még hatalomkar — ki rendelés iránt is junius 1ső napján előbbi határozathoz képest kis — de a' körülmények úgy kívánván közgyűlés fog tartatni. Szóba hozott ez alkalommal az is, miként majd minden évben illy inségre juthatván a' felföld-ség, és a' segedelem súlya az alsó vidéket szüntelen nyomván, okát kellene keresni: honnan amaz inség? 's némelyek rögtönözve megtudták mondani, miként a' felföldi inség oka a' nép tunyaságában, dologtalanságában rejlik, ott van a' vizszabályzás munkája a' felvidéken, 's két ezer ember közt alig dolgozik két száz tót, az igaz hogy ottan egy napi kereset alig rug többre, kilencz tíz garasnál, *) mások a' vi-

*) Tudomásunk szerint ől számára levén a' munka felosztva a' vizszabályozásnál — nem napszámra, a' nap-

dék terméketlenségében, ezt ismét a' szorgalom-hiányban, ezt ismét a' neveltelenségben kutatá k; végre minthogy ezen nép egyedüli tápláléka a' burgonya, annak mult évbeni megromlottában látták a' baj okát és így ha lesz vetnivaló burgonya, és isten jó időt ad rá, eltengehetnek ismét a' felföldön.

Maga fő kormányzó ur szóba hozá a' tisztujítást is, és tanácskozás alá terjeszté: akarnák e' rr. azt mostan megtartatni; azonban részint a' drágaság, részint az éhezők körüli forgolódásban elfoglalt tisztviselők folyamatban lévő eljárásuk nem tanácsos félben szakítása tekintetéből fő kormányzó ur belatásától várandó bizonytalan időig elhalasztatott.

Gyűlés másod napja délutánján a' vizszabályozás tárgyában társulati ülés tartott, mellyben és megelőzőleg több példány tisztavölgy-könyve elosztogatván, annak megértésével foglalkoznak sokan. Egyébiránt a' teendők sorát elég világosan és minden felvetett kérdést elosztatólag megfejté L. G. középponti kiküldött ur a' társulat képviselőivel együtt 's immár a' belajstromozások munkában vétele iránt megtevétk az intézkedések. A' kirendelt nádori bíróság idező levelére a' megye részéről a' főügyész Debreczenbe kiküldetett, az egyes birtokosak pedig azontul intézkedendnek maguk részről, ha hivatalosan értesítve lesznek. Többiben a' gyűlés tárgyait magányügyek tevék.

Uj d o n s á g o k e' v i d é k e n: E. H. Ferdinánd 3ik számu magyar huszár ezred 8 hóval el előtt veszté a' közszeretető debreczeni Bárány Jánost mint alezredest férfikora legszebb erejében, és a' derék tisztikar nem annyira művészi, mint drágán készített szobrot emeltetett emlékének, melly is a' tisztikar és nagy néptömeg jelenlétében helyzetett e' hónap 2kán s. pataki temetőben lévő sirhalmára, az ezred lelkésze tehetségéhez képesti beszédet mondván úgy a' mint elmondá.

Patakon rándulván keresztül, bizonyosnak hallottuk, miként az itteni anyaiskolában bölesészetet tanított M. J. csakugyan leköszönt és csőd van hirdetve, hogy a' kik hivatást éreznek magukban, juliusi egyház kerületi gyűlés idejeig, hol a' megválasztás történni fog, magukat jelentsék, azt is bizonyosnak mondák ugyanitt, miként az egyházkerület miskolczi vidéke úgy akar eljárni — ezen tanszék-be-töltés körül, mint X városi hus látót nem követendjük, legalább ha nem építhetünk, ne is rontsunk, félre kell itt tenni minden sógorságot, komaságot, és nem választani, a' ki legérdemesb, de viszont a' közügy szerelmeért jelentkezzenek a' jelesek, habár szerénységért is a' csőd.

S. A. Uj helyben sétatér van készülőben regézi B. F. hg kastélya előtti téren az országút mentiben. Ugyanitt nagy divatba jött a' russisch thea-ivás, 's azt mondják: jobb izű-en esik a' chinai, mint a' regézi porcellán szilkéből. Illy házaknál azonban, hol ezt és illy edényekből iszszák, az ajtó felett függ(?) az országos védegyleti oklevél! Ugyanitt a' polgári casinó nagyon ferde irányt vett magának, nagy pénzben kártyáznak olvasás helyett, sok az előtti takarékos polgár és mesterember család és dologkerülő, vesztegető-vé lett. Ellenben ugyanitt dícséretet érdemel a' rendezett tanács, minden köréhez tartozó tárgy körülü erélyes, és pontos eljárásaért, a' hadnagyszék-ujítást pedig jobban várják itt, mint a' megyei tisztiszékét.

Riesében a' lelkész a' köznepről úgy nevezett rosz nyavalyát bizonyos sikerrel tudja gyógyítani, de a' gyógyításra csupán egy nap alkalmas évenként, és ez az idén augusztus 26ka lesz. Patakon, — hol majd 200 éhező gyűlésnek szinte kenyér osztogatattik, husvét első napján az alatt, még a' jó kereszténynek templomban voltak, egy szőlő-mives ember szegény házat, hihetőleg valamelyik éhező kirabolván, a' kárvalott következő elorzott holmit jelentett fel a' bíróságnál „két szentelt sódor, egy lapoczka, három font borjú sült, egy darab főtt 's egy másik nyers szalonna, hat kalács, tizenkét mákos kürt, egy tojás, egy itcze vaj, két szál kolbász, egy fazék töltött káposzta, három házi kenyér, egy itcze só, négyszál gyertya, két font marhahus.“ Látszik melly készülettel mehet az ünnepek egy szegény napszám-mos, kinek két kezénél egyéb keresetága nincs, de ügye-kező szorgalmatos és józan életű, az illyenek nem látnak szükségét, még betegség idejére is van mihez nyúlni, a' nagy részint két helyeket pedig tartani kell, 's még a' mel-

szám-mennyiség 's napbér itt szorgalomtól függ — mert mult ő sz ő n volt eset a' tisztadobi töltésnél, hol hét újvárosi magyar 15 nap alatt annyi munkát vég-zett, hogy hetőknek összesen 18 napra 300 forintnál valamivel több jutott, 's így egy napra fejenként mindenki-nek majd 2 fr. 40 kr. vált. esett. Szerk.

lett lopnak is. Szepes és Sáros megye majd minden tőjtát szélnek bocsátotta úgy látszik, mert nincs ajtó, mellett napjában negyven ötven tót meg ne sürgelne, 's uti levelében mind Szepes és Sáros van írva, és hogy dologkeresés végett adatott ki, azonban ha dolgoztatni akar az ember a' tőtoes-kával, megszökik, 's néhol, hol t. i. csak gyermeket vagy fejér eselédet talál a' háznál, erőszakoskodik, és rabol.

Április 17-ke óta több helyen semmi eső nem volt, ugyanazért a' vetés silány, az élet drága és minden a' mi enivaló. Egy köből búza 24—26 fr — rozs 20—22. árpa 16—18, kukorica 18 — 20. a' burgonya ára csökkent, mert már elvetették a' magnak valót, a' hol volt. A' szőlők jól fakadnak, jó homlitani való vesző ritka helyen akadt, 1846ki aszúbor bőven van még imitt amott, és sehogy sem kél, pedig igen jó. Máskor többet. P. és J.

PEST. Előbbi számunkban Pest városa jövedelmei és kiadásiról tervezett számításnak 1846/ik katonai évre tett kimutatását közlök az egyes bevételék és kiadásokra nézve; jelen cikkünkben szorítokozunk azon jövedelmi források rövid megemlítésére, mellyek királyi földesuri 's egyéb haszonvételek czime alatt kezeltetnek. Ezek közt főhelyen áll a' városi haszon- és házbérek rovata.

Ezen rovat szerint a' haszonbértelek a) városi javadalmakból hoznának 170,225 fr. 11 krt; nevezetesen: fogyasztási vám a' behozott serért 42,500 fr; duna-hajóhid-vám 20 ezer 120 fr; kövezetvám, bor, sör, és szesz italok behozási jogáért a' 3840 fr. bánatpénz levonta után 40,300 fr.; helypénz és mérés: 30,100 fr; partijog, ölfamértékkrajczár és kórházi garas 10,800 fr; legelőbér és marhahajtás: 8,600 fr; mérlegi jog: 5055 fr; kő és téglafogyasztási vám: 2315 fr; fürdőjog és összes fürdőktől: 184 fr; Héberkonyha, bor- és pálinkamérési jog: 1117 fr. 20 kr; héber mézszárlás és marhavágás: 505 fr; halot t k o c s i - h a s z o n b é r : 2900 fr.; mézszárszékéből fejében 50 székeltől külön külön 17 fr. 30 kr. összesen 875 fr.

b) Az épületektől haszonbértek összege tesz 3043 fr. 40 krt. Ezek közt legnagyobb a' soroksári határkorcsma haszonbére 535 fr. 's legkisebb a' köbányai kőjegyző-lakásért kiszabott 2 forintos bér. Nevezetesen pedig az, hogy a' város középületei közt itt a' német-színház nem említettik, valamint annak bérdíja sem; hihetőleg ez a' szépitő biztosság kezelése alatt állván a' haszonbér is ennek fizetetik. —

c) A' belső telkekből haszonbértek összege tesz: 1048 frtot. Az egyes tétek közt legkisebb az első, hol a' gőzhajó társaság által kikötési és kirakási helyért 1000 forint; és az ötödik tétel: hol a' német-színház-téren levő pinczeért 4 frt tételik ki. — Hihetőleg ez értetik színházi bérnek.

d) A' külső telkektől haszonbértek sommája megy: 15,079 fr 56 kr. Az e' rovatbeli tételek száma huszonegy, köztük kiemelendő a' 4: hol a' löversenyi helyért a' város pénztára 400 ftal gazdagítottik; 's az utolsó tétel, hol a' városi szigetért járó s e m m i rovatik fel — Ha ezen sziget az, mellyet kikötőnek mindaddig pénzért általengedni vonakodnak a' kikötő-építésre alakult részvényes társaságnak — akkor természetesen kár ezt gyümölcsötlen használatlan hevertetni 's nem lendíteni vele — valamit.

e) A' természetvényekből járó haszonvételek összege 78 fra megy, három tételt foglal magában, mind a' három széna-termeztől szólván különféle helyeken.

A' B) alatti rovat foglalja jegyzékét azon összegeknek, mellyek 1846/ik katonai eszt-ben a' házi pénztár részére adókiivetés után beszedendők. E' szerint a' bel- és Leopold-városban 363 argandi lámpa — egyért havonként 7 fr. 6krt v. p. fizetve — egy évre 30,927 fr. 36 kr. beszedendő. Teréz- József- és Ferenc külvárosokban 256 argandi lámpa — egyért havonként 7 fr 5 krt vp. fizetve — egy évre: 21,760 fr. bajtandó be; bel- és Leopold városban 235 közönséges lámpa — egyért havonként 1 fr 54 krt v. p. fizetve — egy évre 5,358 fr 's végre a' József- Teréz- és Ferenc városokban 648 közönséges lámpa — egyért havonként az előbbi díjt adva — egy évre kerül 14774 fr 24 krba. Kivilágításra tehát összesen 72,820 fr. szedendő be. Illy drága levén Pesten a' világosság, nem csuda, hogy a' homály mindenütt olly honos. — Ezek után különféle szükségletek tételei soroztatnak el, miknek végén láthatni az összeget, melly a' házi pénztárban a' f. katonai esztdre beszedendő, vagyis Pestváros adózó közönsége e' czélra 160,868 frtot fog fizetni, ha még nem fizetett.

A' C) alatti rovat elszámálja sz. kir. Pest városa actív lőkeit folyó 1846/ik katonai esztendőre. E' rovat ismertetésén leghamarabb áteshetünk, mert tőkéről van szó, és nem adósságról. Az adóssok száma 28 ezeknél hever 22,434 fr. 30 kr. Ennyi az egész.

A' D) alatt olvashatni kimutatását azon régi hátramaradásoknak, mellyek 1846 évi october végéig a' város házi-pénztárának meg nem térítették, valamint azon kinlevő járandóságok 's előlegzett költségeknek, mik felsőbb

rendeletek folytán kielégítettésükig feljegyzendők. E' kimutatás szerint 19 ilyen elmaradt járandóság összege tesz 64,043 forintot.

E) alatt foglaltatik kimutatása azon hatralevő összegeknek, mik kövezésre 's esatornaépítésre az illető házbirtokok által fizetendők. Itt 33 hauszhert lehet — mint adóssat olvasni, kiknek összes tartozásuk a' nevezett czélra tesz 3,799 frt 46 krt.

F) alatt közöltetik sommás kimutatása azon összegeknek, mellyeket a' házi pénztár a' késedelmes adóssokért 2% kölcsönt kezelő hivatalnak átadott, valamint azon összegeknek is, mellyek ezen előlegzés fejében a' házi pénztárnak visszafizetettek. E' szerint hasonló adóssokért előlegzetett 185,376 fr 20 1/2 kr, 's az előlegezésekre valóssággal visszafizetett a' házi pénztárnak 116,183 fr. 33 % kr; ehez járult még 2708 fr. 47 1/2 kr törlesztés.

G) alatt olvasható sz. kir. Pest városának tisztí fizetésekről szóló álladalmá, lakbérrel, 's váltásokkal együtt 1846/ik évre; melly címek alatti kiadások egész összege tesz 97,320 frt 42 krt. A' részletes kitételek szerint a' fő polgármester és városi főbíró egyenkint 800 pf. és 2 öl tűzifával kapnak 1600 pfrtot; főkapitány és alpolgármester külön 700 frtot; a' tanácsnokok 600 frtot; 's így a' tanácsnokok összes fizetése 7200 ft. szószóló: 600 fr.; vál. polgárság tolnoka 400 fr; két főjegyző 1200 fr; tiszteletbeli főjegyző: 500 fr. két 1. sz. aljegyző 800, két 2. dik aljegyző 700, 's két 3. dik aljegyző 600 pf; pénztári jegyző 400 fr. —

Rövidítve e' kimutatást a' tanács, és törvényszék kerül a' házipénztárnak 10,200 forintjába; a' szószólói hivatal 1000 ftba, a' jegyző: 4600 ftba; az ígatói: 1707 ftba; iroda: 5400 fr; tanács, törvényszéki, és irodai szolgálk 736 fr; levéltári hivatal 1288 fr; ügyészi hivatal 2100 fr; számvévo hivatal 4400 fr; pénztári hivatal: 7945 fr; telekhivatal: 1603 fr; mérnöki hivatal: 700 fr; gazdasági hivatal 1795 fr; külvárosi törvényszékek: 3780 fr; kapitányi és rendőrségi hivatal 34,267 fr. 30 kr; egyházi kar: 5223 fr 12 kr; tanodai személyzet: 7494 fr. városi személyzet 3082 fr. indítványozott fizetések: 9780 fr 26 kr.

A' H) alatti kimutatás szerint a' városi tisztviselőknek és azok özvegyeinek jár 1833 fr. 20 kr. — Tiszteletdíjak fejében az I) szerint kiadatik 1133 fr. 20 kr. 's ehez indítványozott még 50 frt.

Városi jutalmazások, és alapítványokra a' K) szerint fizetetik 775 fr. 2 kr. A' tűzoltó szerek kerülnek L) szerint 3089 fr. 59 krba. Ezen rovat tételei közt olvastatni, mikép új szerek megvásárlására, különösen 12 új vízfordó koszik megvételére, és felszerelésére egyenkint 172 frtal 2064 frt. rendeltetett; új vízpuskákrol nem levén e' helytt szó. —

Lakbérre a' nemes város költeni szándékozik ezen évben 6916 frtot; írószerekre 7409 fr. 39 krt; ezen szerek közt a' selyem zsinórok is foglaltatnak.

O) alatt foglaltatik kimutatása a' városház-építésre fordított pénzeknek 1846 utolsó octoberig. Ezen építési pénztár összes bevétele volt: 82,432 fr. 54 kr; 's kiadott ebből 82,268 fr 38 kr. maradt fizetetlen árjegyzékek fődözésére 164 fr. 16 kr. —

Az üllői úton építésben levő katonai laktanyára fordított pénzek állapota 1846diki oct. fogytaig következő: ezen épületre részint adókiivetés, részint kölcsön útján felvett 267,500 fr; ebből az építésre fordított 253,797 fr. 39 kr. Az egyes tételek szerint Kaszlik Ferenc építésnek fizetett 191,264 fr; Bornhauser Antal lakatosmesternek 20,084 fr; Reischl Antal ácsmesternek 20 ezer; Hild József igazgató építésnek tiszteletdíja 2000 fr stb. Késpénzüll maradt még 13,702 fr. 21 kr.

A' középületek tartozására fordított vagy fordítottatni fog 12,804 fr 38 kr. Termesztvények, anyagok és szerekre 6111 fr. 19 kr.; gazdasági szükségekre 3845 fr. 40 kr. Rabok, és foglyok tartása felemézt 8001 fr 24 krt. Nevezetesen: étkekre 736 fr. 3 kr. kenyérre: 2828 fr. 21 kr; kórházi ápolás 's illetőleg kenyérre: 2425 fr; gyógyszerre 250 fr; mosásra 's e' végett kivántatott felügyelésre 109 fr. 37 kr. Ruházatra 411 fr. 30 kr.; lakatosra 46 fr. 8kr; természetvények 's edényekre: 51 fr 6 kr, különféle 's rendkívüliekre 100 fr.

A' V) alatt olvashatni az elengedéseket. Azt gondolám, hogy ezen elengedések szegény adózók részére történnék, pedig többnyire gazdag hidbérlok járandóságának elengedése jegyeztetik ki.

Még két pont van megemlítendő. Egyik a' sz. kir. Pestváros keblében levő kényszerítő dologház bevételei 's kiadásainak előleges tervezete, melly szerint annak állandó bevétele tenne 7015 fr 3 kr pp. 's kiadásai: 20,300 fr. 29 krt.; mutatkozó hiány a' bevétel, és kiadás közt 13,285 fr. 26 kr. —

Másik a' Pestvárost terhelő tőkék álladalmá 1846diki october végén, melly egész összegben 592,829 fr. 1/2 krt tesz. Szé l u t e z a i

ERDELYI ORSZÁGGYÜLÉS.

LII. Országos ülés május 12-én, (Tárgy: az urbéri székekről, azok tárgyairól, eljárásáról és az urbéri perek költségeiről szóló XIII. törvényjavaslat.) Jegyzőkönyv hitelesítése után.

Elnök: kitűzte volt a' rendszeres bizottság XIII. javaslatát, melly szól az urbéri székekről, azok tárgyairól, eljárásáról és az urbéri perek költségeiről. A' kk. és rr. előleges tanácskozással már készen levén, méltóztassanak hozzá szólani. Gondolata szerint a' tanácskozás rendét igen czélszerűsíteni, ha ezen törvényjavaslathoz foglalt három tárgyat, u. m. először magát a' hatóságot, aztán a' köréhez tartozó ügyeket, és végre az eljárás rendre vennék fel. Mihez képest méltóztassanak véleményeiket előbb is az urbéri székek iránt nyilvánítani.

Hunyadm. e. köv. Meg levén törvény útján állítva a' szerződés, melly a' földesur és urbéres között a' föld használatáért lehető tartozást megszabja 's mellytől ellépni a' földesurnak tilalmas, az urbéresnek pedig valamit abból megtagadni kárpótlás nélkül nem lehet, ezzel még a' conventionális állás bevégezve nincs, mert tagadhatlan, hogy a' hol valamely tárgyra nézve a' törvényhozásnak intézkednie kell, ott arról is rendelkezni mellőzhetlen, hogy azon intézkedés csak írott malasztan ne maradjon 's ez még teendőnk. Erről áll a' rendsz. bizottságnak egy javaslata előtünk, melly szerint urbéri székek felállítását tervezetik. Mielelőtte a' javaslathoz véleményét adná, azon törvényekre kell figyelmét fordítani, mellyek eddig a' bizonytalan állásban sinórmértékül szolgálának az urbéri kérdések eldöntésében 's ezek közül főleg az 1791: 94. törvényekre, melly az uriszékekről szól. Erről is meggyőződése az, hogy e' jog gyakorlata főleg az urbéri viszonyokra nézve annyira bírósági helyes fogalom ellenes, hogy felőle hosszszon értekezni kár, és az igazság kiszolgáltatása természetével szemben álló voltárol csak szót is emelni idővesztés lenne; ennek kimondása nem egy rögtönzött elmélet, nem más nemzetek állásából utánzásra kiszakított gondolat, hanem mindenkinek meggyőződése. 'S ez okból e' törvényen alapuló jognak az urbéri viszonyokra nézve leendő megszüntetését a' rendsz. bizott. 1 § sa javaslata szerint elvileg elfogadja; csak a' következőkéleg óhajtaná kifejezteni: „Az 1791: 94. törvényezikken alapuló uriszek (dominale forum) hatósága csak is az urbéri esetekre nézve czennel megszüntetik. Ezen önügy feletti nem bíraskodás elvének kimondásával azon kérdés merül fel: hát minő bíróság fog az urbéri viszonyokból eredő kérdések ellátásában eljárni? 'S e' kérdést a' rendsz. bizottság 2. 3. 4. § § ban két megyei és egy fővárosi bíróságba helyezi. Ezen megyei bíróságok számára 's némileg személyzetére van szólnak teljesleg eltérő nézete 's tulajdonképen utasításából folyó kívánata. Az 1791: 12 t. cz. rendelete kiszabja a' tért, mellyen kell 's lehet, nézete szerint, a' tárgy körül intézkedni. A' törvények fentartása alkotmányos állásunk szerint az összes igazgatásban áll, a' megyei közgyűlés által gyakoroltatik a' statushatalomnak igazságszolgáltatása és közigazgatási funkciói; ezen összes kormányzási állásból kiindulólag természetesen van és lenni kell két különmemű kifolyásnak, melly az összes köteleességet egymástól elválasztja, azonban egy czélra, az álladalm közös jóllétére törvények életben tartására működnek. Egyiket nevezük politikai, másikat törvénykezési utnak. Ezt törvényes székek gyakorolják 's a' törvény rólok értelmesen emlékezik. A' másikat a' tisztikar, mellyről a' törvény nem különben határozólag szól. Így az alkotmányos társaságokban létezni kellő hatalmak egymástól elválasztása, mire a' jelen század legjelesebb publicistái méltán nagy fontosságot helyeznek, már törvényesen fenáll. Nincs tehát egyéb hátra, mint hogy az urbéri törvényeket hozzá alkalmazzuk, mi viszont az urbéri tárgyak osztályozását teszi szükségessé. Ó nmlga által csak az urbéri székek feletti vételek előadása tüzetvén ki, csak is erre kívánja szóló véleményét előterjeszteni. A' fennebbiek szerint az összes kormányakkét testülete levén, szóló egy harmadiknak felállítását merőben szükség felettinek találja. Illyen lenne pedig a' rendszeres bizottság által javasolt urbériszek, mellynek tárgya eddig a' törvény nem szabályozta állásban a' megyei tisztség által kezelve, annak működése köréből kimerített ki kívántatik. Ennek a' gyakorlati életből merített szükségét szóló nem találja, annál fogva nem is pártolja. Van ugyan e' tiszti karnak egy szabálytalan állása, mi némi aggodalmatszülhet 's ez abban áll, hogy az eddigi tiszti gyűlések érvényessége bizonyos számtól nem függött, két három esetek lehetnek, hogy egy tag is kezelte az adminisztrációt, ezen hiányt kipótolni a' dolog rendéből, természetéből foly 's így igenis a' rendsz. bizottvány által javasolt 5 számot elfogadja 's kívánja törvény által sine qua nonnak állítani, hogy az urbéri hatóság határozasson. Van még a' javaslathoz egy albíróság tervezve, de ezt azon okból, mivel a' megyei urbéri táblában minden eddig urbéri viszonyok elhatározásában hivataloskodott egyedekeket ennek tagjaivá kíván

tétetni, részint feleslegesnek, részint urbéri törvényeink rendelkezésével ellenkezőnek találja, 's így rövidbe foglalva véleménye következő:

"A' XI. törvénycikkben földesuri fenytékre hagyott eseteken kívüli urbéri ügyek ellátására egy megyei urbéri tábla állittatik, melly öttagból álland, kik is ezek: a' főtiszt vagy az utána következő igazgató tiszt, mint elnök, a' kerületi tisztek, és egy megválasztott megyei, vidéki vagy széki jegyző. A' kerületi tisztek hivatalukkal elfoglaltatásuk vagy meye kiterjedésénél fogva nem épen elegendő számuk esetében a' főtiszt vagy helyettese által az öt szám hiánya a' választott székírák közül leendő kiegészítendő. Es ezen urbéri táblára utasít szóln minden olytán kérdéseket, mellyek tény felett támadnak, és az urbéri törvények tartalma szerint ellátandók, a' megyei rendes törvényszékre pedig azokat, mellyek jogkérdések vagy valamely állás törvényessége felett támadnának, miről maga idején körülményes nyilatkozatát megteendi.

Dobokam. e. k. A' hunyadmegyei javaslat szerint azon urbéri ügyeken kívül, mellyek jog, szerződés érvényessége, vagy épen privilegium feletti kérdést foglalnak magukban, annál fogva rendes törvény útjára tartoznak, 's minden más urbéri viszonyokból keletkező ügyek, egy öt személyből álló megyei politicum forum előtt lennének tárgyalandók, kirekesztve az urbéri ügyekből minden egyes bírói eljárást. Szólok az egyes bírói eljárás kirekesztése helyességét bátorodik kétség alá hozni. A' javasolt megyei urbéri táblán, az urbéri ügyek tárgyalásába szükségesnek látta az indítványozó érdemes követ ur némely judicialis formalitásokat szólni, szólok nézete szerint igen helyesen; mert különben tartani lehetne, hogy a' rövid eljárás, az igazság kiszolgáltatása rovására történhetné; de épen azért, mivel az urbéri táblán megállított perfolyam a' judicialis formalitásokkal hoszszadalmasabbá válik, igen szükséges lenne egyes első folyamodásu bíróságot natározni. 'stb.

Tordam. e. k. Urbéri ügyek elintézésére három itélő hatóságot kíván megállítani. Kettő lenne megyei: egyik a' szolgabíró egy esküdt segéddel, kiket csak az urbéri szolgálatokra vonatkozó itélet hozására hatalmazza fel: másik a' tisztségi eljárás, 's e' részben kezdet fog szólnó Hunyadm. követével; harmadik a' f. kormányzék.

Udvarhelyszék e. k. Először is kezdet fog mind a' r. bizottsággal, mind Hunyadm. követével az uriszékek eltörlése iránti véleményben. Mi már a' hunyadm. javaslatot illeti, melly csak egy bíróságot állít fel, midőn a' r. bizottság kettőt, ez iránt van szólnak észrevétele. Minden bíróságnak főleg alsónak, ott és oly egyedekekből kell alakitva lenni, hol és kik a' fölmerülő peres kérdéseknek hely színén járhasanak végére. Hiszen épen ez a' fő szempont, melly azon intézvény helyességét igazolja, hogy nálunk majd minden per a' megyei törvényszéken kezdődik. Ha mi ugymond, a' bíróságot egy helyre szoritjuk 's oly tagokból alakitjuk, kik a' hely színén a' dolgok állásáról tudomást nem szerezhetnek, a' felső bíróság kénytelen lesz mindég hiányos és homályos actákból itélni. Minthogy tehát egy alsó b. székek kell és lehetséges csak a' dolgoknak kellőleg végére járni, szólok a' két forumot célirányosnak véli, mert az urbéres pere így hamarabb foly le 's a' bírák a' perek elintézésére képesebbek lesznek. Ennél fogva a' r. biz. véleményét helyesnek tartja. Áttérve azon pontra, mellyben az urbéri bíróság személyzete van megállitva, a' hunyadm. szerkezetet nem szereti, mert nem azt foglalja magában, mit homlokán hordoz, 's erre nézve ő is elég indoknak véli, ha kimondja, hogy meg van iránta győződve. Ha szeretjük, ugymond azon embert, kinek homlokán és szájában az van, mit keblében rejt egy csak is azon törvény lehet jó, mellynek homlokiratát a' beltartalom igazolja. Itt nem úgy áll a' dolog. A' javaslat ugyan is azt mondja, hogy bíróságot állít fel, pedig nem állit, hanem csak a' tisztségre bizza az urbéri ügyek elintézését, mert kerületi tisztek, főbíró, alispán, 'stb. semmi egyéb, mint tisztek. Hogy pedig a' tisztség itélő bíróságot szolgabíró is legyen, semmiféle politikai elvekkel meg nem egyezik. Szólok hite szerint ha alkotmányos országban e' két hatalom egy személy vagy testület kezébe összpontosul, az alkotvány fenállása van veszélyezve. Hogy a' tisztségtől itélő hatalmat gyakoroljon, annak gyakorlatilag is igen rossz példája létezik a' székelyföldön, hol a' tisztségtől itélő hatalmat gyakorol 's a' büntetések nagy részét tulajdon zsebébe dugja. Ezen eljárásnál valami károsabbat és veszedelmesebbet a' népre, a' tisztségre nézve pedig valami unalmasabbat gondolni sem lehet. Ugyanis a' tisztségtől vagy szigorúan megtartja a' törvényt, vagy nem: ha megtartja néha igen szegény embert itélvén, nagy büntetést mond rá, mert szegény és gazdag közt a' törvény nem tesz különbséget; vagy ha szánakozik rajta, elengedi a' büntetést 's a' bűn nem lesz büntetve; ha tulajdon zsebébe szereti, keményen büntet, ha távol a' tisztítást, erősen büntet, ha közeledik, nem, mert votumra van szüksége. Nem szereti szólok a' javaslatot, mert még a' sincs benne kifejezve, hogy a' tisztség-

nek hány tagja kell hogy mulhatlanul megjelenjék az urbéri szék érvényességére, és így a' bírák egyenesen a' főispántól függének, minthogy mind szüntelen helyettesíteni kell. Ha ugyan is megyeink fekvését tekintjük, vegyük Torda, Felsőfehér 's akár mellyik megyét, az egész országon keresztül nyulnak, mihez képest az alispánnak és főbíráknak a' megye fő helyén minden héten megjelenni a' közigazgatás tetemes hiány nélkül teljes lehetetlen; és így vagy esökken az administratio, vagy nem szeretheti szólok a' javaslatot. De továbbá ha bár elejétől fogva mindig azon volt, hogy a' parasztól semmit el ne vegyünk, ugy azt sem kívánja átengedni, mi a' földesuré. Nem akarja vádolni az országgyűlés többségét az eddig kimondott elvekről, de kétségen kívül vett el az urbéres osztálytól sok helyütt, mit nem kellett volna, anyagi javalmakat; és most nem tudja mi okból, a' földesurat akarják megfosztani szellemi jogoktól. Továbbá eddig a' megyék a' tisztségtől itélő tettei felett öröködték, őket feleltre vonták: a' hunyadi javaslat szerint pedig a' tisztségtől a' megyének számolni nem tartoznak, hanem jegyzőkönyveiket egyenesen a' kormányzékhez küldik fel. Már ha a' megyének a' tisztek nem lesznek felelősök, alapjoga, az önkormányzás megszűnik. Ellenvetés csak egy lehetne, mi szólok nézete szerint valami fontossággal bírhat t. i. hogy oly ember fog bíraskodni, ki talán a' szükséges képességgel nem bír. Szóllónak más nézete van. Minden esetre, ha oly emberekre bizzuk a' bíraskodást, kiknek kevés várakozásuk, ebből kifolyólag kevés függésük van, szabadabban fognak bíraskodhatni. Már pedig tagadhatlan, hogy meg van a' szabad választásnak azon gyenge oldala, hogy a' hivatalra vágyók szeretnek votumot nyerni maguknak, mi a' függetlenségnek igen nagy rovására történik. A' r. biz. a' derekszék bírúból javasolja az urbéri szék tagjait választani, kik rendszerint időtöltött 's olyan emberek, kik más hivatalra nem igen vágyanak; e' felett a' legszabadabb választás után kétszeres kiszemeléssel mennek keresztül, egyszerű midőn székező bírakká, másodsor pedig mikor urbéri szék tagjaivá választatnak. Nem mondja szólok, hogy valaki azért, mert hivatalt visel, nem lehet igazságos bíróságot, de minden esetre inkább ki van téve kisértetnek, mint ki hivatalt nem visel.

Kolozsm. e. k. Uri székeknek nem barátja, mert hogy valaki ugyan azon ügyben felperes és bíróságot is legyen egyszerűsrend, helytelen. Miután azonban erőltetve teremben egyhangu nézetek nyilvánultak, feleslegesnek tartja bővebben szólni.

Alsófehér e. k. Az uriszékek kérdését igen fontosnak tartja, mert ez áll egy jogról lemondásban, és másra való átruházásban. A' lemondásban szólok is megegyezik, de az átruházás sokkal fontosabb, mintsem aggodalom nélkül szólni, ha az utasítása nem volna, de mivel van, előadja. Hunyadm. k. indítványa nem czélszerű, mert semmi egyéb nevezetes következtetése nem lenne, mint a' bureaucratia hatalmának nevelése, mi valóságban az alkotvány gyengítését huzná maga után. Nem czélszerű az indítvány azért is, mert a' tisztségre új hivatalt, új kötelességek teljesítését ruházza, midőn mostani hivatásának is nehéz megfelelnie. Nem czélszerű továbbá azért, mert biztosan egy törvényhozó sem állithatja, hogy javaslata oly tökéletes, mellyet jövőben igazítani ne kelljen. Már pedig, ha most oly törvényt hozunk, mellyel a' bureaucratia erejét neveljük, nem lehet reményességünk szűkebb korlátok közé szoritathatni. Sokkal czélszerűbbnek tartja szólok Dobokam. köv. indítványát azon kölfolyomódásu bírónak megállítani. Feljebb vinni pedig csak a' királyi kormányzékhez lehessen. (Folyt. köv.)

TARSULATI ELET.

Fölszólítás a' kir. m. természettudományi társulat évkönyvei ügyében. A' kir. magyar természettudományi társulat nagyszerű vállalatán folytonosan működve, ezen működések használatán két irányban nyilatkozik; t. i. a' mennyeiben a' társulat egyes tagjai a' társulat eszközeivel élnek, természettudományi ritkaságait és könyvtárát használják, és mi legtöbb szak-, kis- és közgyűlésekben összeseregelve, kölcsönösen tanulkoznak, azaz kiki tanító és tanítvány is levén, tanít és tanul egyszerűsrend, és ezek társulatunk befelé fordult életének ugyanannyi jelei; — a' társulat azonban ezek által kitűzött czélainak ugy szólván csak kisebbik felét érné el, mert a' főczél még is az, hogy míg egy oldalról a' természettudományok a' társulat korlátin belül a' tagok által gyakorlatilag miveltenek; más részről az egyesített erők által nagy fáradsággal kibavárolt természettudományi ismeretek világát látván, ezek jótékonyságban a' társulat sorompóján kívül levők is részt vegyenek. — Alapszabályink első pontjának második része legalább ezt parancsolja.

Mi társulatunk működésének e' két irányát illeti, ezek összehasonlítva, eddiglen eredményül azt bizonyítják be, hogy azon első ezen második a' sikerre nézve sokkal fölülmulta; melly utolsó azon elsőbbiket ha kellő arányban nem ápolandja: ugy ugyan a' társulatunk tagait jelenben annyira lelkesítő jóakarati végre is elcsügged, tár-

sulatunk egy ideig csak tengeni, és utóljára a' részvétele miatt enyészni fog. Hogy tehát a' nagy cél társulatunk tagaiban a' buzgó jóakarati ki ne aludjék: a' közönség részéről működésünknek dajkáló kezekkel ápolgatása elkerülhetlenül szükséges. — Társulatunk nemzetboldogító hatását mindenkoron a' közönség dajkáló részvétele arányában fejteni ki.

Társulatunk maholnap létének hatodik évét zárandja be, és mi — mi szoros értelemben tudományinak mondhatjuk — évkönyveink első füzeténél többet eddig nem bírtunk kiállítani azért, mert ha tagtársink közül mintegy 200-at kivesszünk, a' sorompókon kívül létező nagy közönség részéről ugyszólván épen semmi részvét nem mutatkozott, holott évkönyveink mégis a' nagy közönség számára irattak és iratnak inkább mint a' magunkéra, mert mi t. i. a' társulat részvevő tagjai a' nélkül is, kik csak társulatunk körében történek, jobbadán évkönyveink nélkül is az eredeti kutforásokból, élő szó után tudjuk. — Társulatunk munkásságának kifejtésére alig hathatna bémítobban, mint ezen közönség részéről fagyasztó részvétele, mert ha társulatunk nobile deperditum*) egy fillérről sem bírván, évkönyveit ki nem adhatja: ugy fölolvastott értekezésink szerkesztőnkél halomra gyűlve évszámra hevervén, vajjon ezek nagyobb része, az egyetem tudomány gépe sebesen haladván nem vesz - e' belső érdekéből, becséből, holott még mi azt tulajdon évkönyveinkből olvashatnók, a' külföld talán felelte is már; és vajjon tagtársinknak lehet-e elegendő ingere hosszú pórásra, avagy tán épen ad graecas calendas — soha napjára nagy fáradsággal és gondal szerkesztett értekezéseiket beküldeni? A' nagy közönség részvétele egyes egyedüli oka kifelé irányult életünk lassu haladásának, 's ha valaki tán e' mérték szerint itélné munkásságunkat, soha nagyobb méltatlanságot nem követhetne el társulatunkon, soha igaztalanabb nem lehetne, mert gyakorta szívünk vérzik fájdalomunkban, hogy közlésre módunk nem levén, mik hazánkban érdekes természettudományi tünemények történek, azokat is nem a' mi, hanem külföldi lapokból olvassa, vagy tán inkább nem olvassa a' nagy közönség; és jelenben is azon értekezések, melyeket évkönyveink jövő füzetében kiadni szándékozunk, már jó ideje, hogy leváltárunkban hevernek.

A' természetben élvén, és benne munkálkodván, a' teremtő ugy akarja, hogy az ember kivált eszénél fogva mindent a' maga hasznára fordítson; de ha a' természetet nem ismervén, hogy fordíthatja a' tudatlan a' természeti tárgyakat a' maga hasznára, honnét a' természettudomány az elemi oktatás egyik legnevezetesebb részül rendeltetvén minden, ki némi tudományos műveltségre számot tart: annak a' természettudományokban — ha bár nem ex professo is — jártasnak kell lenni, vagy legalább bennök gyönyörködni; melly részről tekintvén a' természettudományt, vannak az életnek sok nemei, melyek töle távolabb, és mások, mellyek hozzá közelebb esnek. Az inkább isten- vagy emberalkotta tudományokkal foglalkozik a' papok, a' törvénytudók az ész vacuumba szetekalandozó, vezérforral nélkül tébolygó fitorphilosophok a' természettudományoktól ugyan távolabb állnak, ha azonban a' természetet egészen odahagyva, a' metaphysica szárnyain a' természet fölötti, tuli, vagy kívüli világba rugnak ki: akkor tudományuk eszevesztettségé, vízbuborékká, kör ember álmaivá silányul, és az emberi ész maga magába bonyolódva, végre árvalányi kuszált hajja változván, összerogygyan. A' természettudományok tehát még e' többnyire csak speculatiókkal foglalkozó embereknek is szükségesek, hát még azoknak, kik a' természettudományokhoz közelebb esnek, kiknek tudományaik ugy sem mások, mint alkalmazott természettudományok. — Az iparúzó, az orvos, és különösen a' gazda természettudomány nélkül valóságos prostibulum a' maga életmenének.

E' közönséges részvételenek számos okai közül, eléggégen a' következőket megemlítenünk: első helyét érdemelt talán országunkban a' real tudományok elhanyagolása, különösen pedig a' természettudományok iskolánkban hasonszenvadagban történő többnyire csak szemlélődő, nem pedig gyakorlati kezeltetésük, mert hiszen, mit Jánoska meg nem iszeltett, 's mire Jánoska elő nem készített, ahoz János gazdának sem léssen soha étvágya. Továbbá babiloniai nyelvűségünk szinte nagy akadály a' nem csak irodalmunknak, hanem tudományosságunknak is, mert míg egy nagyobbik része miveltelebb honosinknak nyelvünket nem érti, miveltebbeink irodalmunkban bizodalmalankodván, idegen isteneket imádván, a' német, angol, és gall literatura tributariusivá lesznek, hol még azon nyomorult kaczeréságot is meg kell említenünk, mintha biz kezdő literatúránk kintzó tanoszujukat 's tudvágyukat kielégíteni nem bírná, holott részemről örülnek, ha e' nyomorult sereg tömege — csak igen keveset vévén ki — a' természettudományok legalább némely ágiból annyit tudna, mennyit magyar irodalmunk már eddig tartalmaz. — Mellelegesen megemlítenők még itt némely borbélyegénykedő irócskák is, kik tolatkodólag silány portékáskákait német köntösbe öltöztetve a' német vásáron állítják ki. (Vége köv.)

Ismételt figyelmeztetés a' köztelki állatmegtartás ügyében. Kötelességemnek tartom ismételve jelenteni, hogy az általános állatmegtartás a' köztelken f. évi június 6-án délelőtt fog megtartatni. Minél fogva kívánatos 1-ször: hogy a' juhok már június 4-én déltájban a' köztelkre állitassanak, hogy a' nagyobb számmal megjelenendő kö-

*) Mennyire tudjuk, a' magyar tudós társaság évenként 5000 illyp forinttal bír: ez esetre társulatunk is többet tehetne; de a' mikép jelenben vagyunk, társulatunk — kiadóról szó sem lehetvén, mert hiszen sem romant, sem verseket, sem politicat nem írunk — csak akkor adhatja ki évkönyveit, ha előfizetőink száma a' költségeket fedezi.

zönségnek elegendő idő maradjon a jubok megszemlélésére. 23-ór: szükséges, hogy a kiállítandó parasztkancsok és szarvasmarhák már június 5-én, vagy szombaton, délelőtt a közteltekre érkezzenek, minthogy ugyanazon szombaton délután fel-tők a bíráló küldöttség szemlét tartandja, s a jutalmak a reá következő napon osztatván ki, azok, kik esikakkal vagy marhákkal e rapon meg nem jelennek, a kitűzött jutalmakra nem számolhatnak; mely körülményt mind a megyei, mind a földesuri hatóságok szíves figyelmébe azon megjegyzéssel ajánljuk, miszerint becses közremunkálásukra teljes bizalommal számolunk, kitűnő érdekükben állván az állattenyésztő adózókat e szorgalomöszlönz alkalmak használatára serkenteni, egyzersmind pedig ez ünnepegy alkalmával, melyben számos külföldi vendég részt veend, a nemzeti becsület megővésére vezető eszközöket támogatni s gyarapítani. Pesten május 16-án 1847. Török János m. k. egyesületi titoknok.

KÜLFÖLD.

AMERIKA. Scott tábornok hiv. tudósítása az egy. statusi hadminiszterhez következőleg hangzik. „Főhadiszállás, Veracruz mart. 29. Uram! Az egyesült statusok zászlója győzelmesen lobog a város és san Juan de Ulloa vár sáncain. Sergeink 10 óra óta bírják a várost. Most dél van. Worth brigádos tábornok parancsnokol mindkét helyen. A hódolási cikkek ezelőtti éjjel későn irattak alá s esereltettek ki. Az ostrom főeseményiről egész f. hó 25-keig már tudósítottam. Semmi különös fontosságú nem történt következő nap reggeleig, midőn ajánlatokat kaptam Landero tábornok részéről, kinek Morales tábornok a főparancsnokságot állaladta. Egy iszonyatos víztőlésér nehezíté a várossal s lehetetleníté Perry commodoreval a közlekedést. Kénytelen voltam vagy az ajánlatokat elfogadni, vagy a tüzelést egy olly helyen folytatni, mely a meghodolásra késznek mutatkozandott, mert egy vagy több napi veszteség káros lett volna. Az ide mellékelt irományok épen mutatják az eljárás és a sikert. (Az uijorki Herald által kiegészítve közölt tudósításokból világos, mikép Veracruz 22-én szőlített fel hódolásra, mikép továbbá az nap délutáni 2 órakor kezdődött az álguztatás, s tartott szakadozva egész 26-kaig, mikép az erre folyamatba tett alkudozásokban csak a város és nem a vár átadásáról volt szó s ennél fogva Scott tábornok az álguztatást még két nap folytatá, mire végül az őrség Morales tábornokot parancsnoksága letétele kénszeríté s ennek utóda Landero írta a hódolási föltételeket alá.) Csak kevés tudósítandóm van még hátra az ostrom további részleteiről. Szívesen terjeszkedném tovább e jelentésben az egyesült statusi hajóhad ügyes közremunkálásáról, előbb Connor aztán Perry parancsai alatt, az egész hadseregnek, rendes katonaság úgy mint az önkénytesek bámulatos önviseletéről; de a „Princeton“ Connor commodoreval földözettel, tengerre szállni készül, s én megkezdtem az ország belsejébe nyomulást rendezni. Ez talán még pár napig elhúzódhatik, miután további eszközök a szállításra a hegyek közt várandók. Alvarado ellen a hadjárást vizen és szárazon egyszerre intézendjük. E közben semmi mellék hadjárást ne akadályoztassa fő mozgásunkat a főváros felé. (Aláír.) Wienfield Scott.“

A hódolási föltételek lényegesen következők: az őrség hadfogolykép lerakja fegyverét, hadi díszszel elvonul, haza bocsáttatik s kötelezi magát, hogy a kicsérés előtt nem szolgál az egyesült státusok ellen. Minden statusvagon az egyesült státusok birtokába megy által; a magán tulajdon sértetlen marad, a vallásszabadság háborítatlan, s az őrségi tiszték és katonáknak szabad még öt nap a városban maradni, magánügyeik rendezéséül. — Alvarado megtámadása mart. 30-án vala törtéendő. E hely bírása fontosnak látszik, mivel az amerikai hadsereg bőséges élelmet szállíthat magának a gazdag környékből.

Veracruz, mart. 29-én négy napi lódöztetés s három napi alkudozás után meghódolt, és San Juan de Ulloa várostul az amerikaiaknak adatott által. A mint e hír sürgönyök útján Philadelphia s Ujyorkba érkezett, mindkét várost, s az egész uniót végtelen örömmel szállta meg. Következők a működések, melyek ezen fontos eseményhez vezettek. — Mart. 9-ken kezdék a sereg a hajóból kiszállást s 13-án fejezték be a város ostromzár alá vételét; 18-án éjjel nyitattak meg a sáncok; 22-ken szőlített fel a város hódolásra, ettől vonakodására nyitattott meg az álguzás hét pattantyuból; 24-ken reggel kezdék meg a hajóhad álgutelepek a lódözést három hoszsu 32 s három 68 fontos paixhansféle álguykól 700 rőnyi távolságra; 25-ken egy harmadik álgutelep 24 fontosakkal s három moszár kezdé játszani; a hajóhad álgutelep részt nyit. Nagy pusztítás a városban; 26-kan kora reggel hódolásra ajánlikozik az ellenség. Amerikai részről Worth, Pillow tábornokok s Tossen ezredes nevezetnek ki biztosokul, mart 29-ken fejeztettek be az alkudozások; vár és város meghodolnak. A mexicói sereg kivonulnak a város és erősségből s lerakják fegyvereiket. Amerikai sereg szállják meg a várost, Dél tájban tüzetik ki a város s a vár bástyáin az

unio csillagos zászlója; mire a hajóhadról üdvövések dörögnek. A hadifogolylá vált 4000 főnyi mexicói őrség, köztük 5 tábornok, 60 főbb s 270 altiszt, becsületszávara haza bocsáttatik. — Az amerikaiak vesztesége a kiszállítás napjától fogva 65 holtat és sebesültet tón. A halottak közt három tiszt, egy pattantyus, egy gyalog kapitány s egy hajóhad apród. Dickenson alezredes erősen megsebesített. A mexicóiak vesztesége „számíthatatlannak“ mondatik. A város és várerősségben körülbelül 3 ezer rendes s ugyanannyi soronkivüli katona állott; a város közelében la Vega tábornok 6—10 ezernyi (?) szabálytalan lovas hadtesttel. Harney ezredes ezen roppant csapatot 200—300 (!) dragonyossal támadá meg s iszonyu vérontás közt széllyel robbantá azt minden irányban. Az ellen egy torlasztól hid által iparkodott magát védelmezni, de az amerikai pattantyusság ez akadályt pillanat alatt szétrombolá. A város- és vár-megtámadásnál csak a kisebb hajókat használhatták az amerikaiak s főleg csak a városra álguyztak, a várba csak néhány bombát bocsáttván. A hajókat egyetlen ellenséges lövés sem érte, mert a főnemlített hajóhad apród egy szárazföldi álgutelepnél terítettett földre. Hoszszab ostrom elviselhetésre a vár nem volt elég bőséges élelmelem ellátva, de Scott tábornok egyzersmind kijelenté, mikép a város hódolását csak az említett várval együtt fogadjá el. A négy napi álguztatás nagy részét a városnak romba dönté s fájdalom, nem csekély számú védtelen lakos, nők és gyermek, a romok alá temetettek; a philadelphiai hírlap hideg vérrel mondja: „ez ember veszett el a városban, fél részben nők és gyermekek.“ Valdez tábornok az ostromtérén maradt. Meg kell azonban jegyezni, mikép Scott tábornok a hadi működések megkezdése előtt, valamennyi lakosnak s idegennek szabad eltávozást engedett s ajánlt a városból. Az idegen consulok ezen ajánlatot eleinte viszáutasították, de midőn a lódöztetés megkezdődött, családostul iparkodtak a nemzetek részéről ott horgonyzó hajókra menekülni, de már ekkor a városba utasítottak vissza. Midőn az elérült lakosok Morales tábornok helyparancsnokot a város-átadásra sürgették, ez azonban Scott tábornok föltételeit elfogadni nem akarná, a parancsnokságot Landero tábornokra ruházta által s ez aláírta aztán a hódolási szerződvenyt. Ostrom alatt, mart. 21-ken, erős éjszaki szél 5 kisebb amerikai hajót a parthoz esapott; ezek egyike elsüllyedt, de népe megszabadult. A szél rendkívül meleg volt, s az amerikai sereg az égető homokon tett erőködések által egészen kimerültek erejükből. — Mart. 18-kaig terjedő mexicói tudósítások szerint Santa Ana a fővárosba megérkezett, s elnyomá a Gomez Farias alelnök ellen keletkezett zendülést. Ennek kolompasait: Pena, Barragan és Salast tábornokok haditörvényszéki ítélletre agyonlövették állítólág; Farias pedig önként leköszönt. Philadelphiaban készülteket tőnek egy nagyszerű kivilágításhoz, győzelemünnepegyül, mely april 19-ken vala tartandó — az első Lafayette amerikai látogatása óta.

Tampicoból martius 31-dikeig érkeztek tudósítások; a várost 2 ezer amerikai Gates ezredes alatt megszálla tartotta. — Veracruzba az amerikaiak 6700 golyó és bombát bocsáttottak s 403,590 font lóporhasználtak el. Veracruz félig romokban hever, még a legerősb épületekből is néhány össze van rombolva. A golyók s omladozó romok által megölt lakosok száma mintegy 150-re megy, leginkább aggok, nők és gyermekek. Körülbelül hasonló számú sebesültek fekszenek a kórházakban. A szabadon bocsáttott mexicói katonaság egyes csapatokra oszlott fel s viláztséget, melyet az ellenség irányában nem mutatott, a védtelen lakosokon pusztítás s rablás által gyakorlá. Worth tábornok mindenkép iparkodott a rendet helyreállítani, egyzersmind 10 ezer adag élelemszert osztatott ki a város szegényei közt, melyeket ezek egyébiránt félénkül fogadtak el. 300-nál több álguyt nyertek az amerikaiak a városban s nagy mennyiségű egyéb szereket. — Ujorleansi levelek egy ütközetről szólnak Taylor s Urea tábornokok közt, mely hír szerint hét álló óráig tartott s igen véres volt. Miképi kimenetele még nem tudatik. — Santa Ana ismét elnök Mexicóban. Uj kabinetet alakított magának. — Polk elnök 6 ezer önkénytest szándékozott ismét a háboruba felszólítani, részint felváltásul, részint erősítéséül a Mex coban létező seregeknek.

Hallomás szerint Taylor jelöltül akar az egyesült statusokban a legközelebb elnökválasztáson föllépni. — Mexico fővárosban, mielőtt Santa Ana seregeivel bevonult s a békét visszaállítá, borzasztó kegyetlenségek fordultak elő. A város csatatérre lón, melyen az ellenséges politikai pártok, katonák és banditák egymás ellen viaskodtak. Torlaszokat emeltek a lázongó városban, házakat kizsákmányoltak s felgyújtottak s a békés lakosok több nap valának ezen féktelen csoportok baromiségának kitéve. Számosan közülök, nők és gyermekek, halál martalékivá lőnek.

PORTUGÁLIA. April 29-keig terjedő lissaboni tudósítások szerint a királynő s új miniszterége az angol kabi-

net által előterjesztett közbejárulási ajánlatokat elfogadták. Wyld ezredes már is Setubalban ment a zendülők táborába (kik már álguykat vitettek a Tajón által), kieszközölni az ellenségeskedések megszüntetését.

SPANYOLORSZÁG. Madridban Anglia közbenjárása a portugál királynő s portói forradalmi junta közt nem talál tetszésre, először mert ez által a spanyol közbejárás fölöslegessé válik, aztán mivel most is csak a forradalom fog, csak kissé békesebben győzni, úgy hogy a portói zendülők csakhamar első statushivatalokat viselendnek Portugáliában. A palota régi viszálya még folyvást tart, daczára az engesztelődesi látszatnak, mely csak néhány napig tartott. Apr. 27-ken a királynő a Circo színházban volt, a király a Principében; mihelyt a királynő ezt megtudá, férjét ismételve kérette magához, mind a mellett sikertelenül, mi őt nagyon elkedvetlenítette. Az udvari befolyásért most számos személy küzd, ezek közt Gonzales Bravo s Olozaga, férfiak kik egykor nem bírtak eléggé kikelni a palotai celszövények ellen. Naponkint kereskedők s egyéb rangtalan emberek nyernek kamarásságot — s vonatnak a királynő környezetibe, ki folyvást csak napkete felé megy aludni s délután kel egy vagy két órakor. Ez sokféle véleményre s még többféle beszédre szolgáltat okot — még a legalsóbb néposztályokban is mulatságtárgyul használattik az udv. esacskaság. A Congr. szakadások már azon nevezetes eredményhez vezettek, hogy Cortina s övéi Pidal és Monhoz közelednek, s nem egészen valószínűtlen, hogy mind a két legszélsőbb párt egyesül a miniszteriség ellen, mely még sokkal gyűlöletesb ezen moderado párt mint az exaltádók előtt. Pidal épen a Faróban, egy meglehető szerkesztésű lapban, pártot alakított magának. Az exaltádók szinte meghasonlottak. A miniszteriség a cortes feloszlatásán látszik gondolkozni, mert attól tart, hogy annak mostani elemivel Salamanca pénzügyi terveit keresztül nem viheti. — A kormány azon kérdéssel foglalkodván, vajjon, a vittorai hercegre (Espartero), kormányzói tulajdonságában s mi előtt Spanyolországot odahagyá, ruházott méltóságokat elismerje é, oda nyilatkozik, mikép érvényességüket nem akarja minden esetben megtagadni, ha netalán az érdekek úgy kívánják.

ANGLIA. Majus 3-kaik alsóházi ülés fontos volt kül s belpolitikát érdeklő tárgyalások által. Borthwick kérdé, vajjon állhat é a közbejárás Portugáliában a négyes szövetségi szerződveny erejénél fogva, s millyenmü legyen ezen közbejárás. Palmerston lord külügyi statustikár válaszóla, mikép ama szerződésben csupán trónöröklési kérdésekről van szó, így az tehát jelenleg Portugáliában, hol nem trónváltoztatás forog szőnyegen, nem alkalmazható; mi azonban a brit közbejárás nemét illeti, erre nézve csak annyit mondhat, hogy az a békeviszállításra s belvilágás megszüntetésére ezéoz amaz országban. Manners lord ezután gyakran jelentett indítványát hozá fel a görög viszonyokat illetőleg, miszerint a görögök számára Anglia részéről történt fizetések lajstroma terjesztessék elő. Palmerston késznek nyilatkozik ezen irományok előterjesztésére s aztán a görög állapotok festésébe bocsátkozék. Sajnálatát fejezé ki, hogy a jó a k a r a t u ezél, melyet a védhatalmak Görögországra alapítottak, nincs elérve, s hogy az ottani kabinet fő elve most a statuspénzek elsikkasztása, tisztviselők javára s a kormányhívek megvesztegetésére a nemzeti gyülekezethen; hogy továbbá a tisztviselők bárbar kegyetlenséggel folytatják a kivallatást üldözött gonosztevők, vagy ellenszegülő fegyverkötelesek rejtekei kipuhatlására. Becsületes igazgatás mellett a görög statusjövodelem fölösleget adhatna; így legtöbbször a tisztviselők kezei közt marad a lépen. Illyetén körülmények közt nincs az angol kormánynak oka pénzbeli követelésiről lemondani. Csak a járuló 23 ezer ft stlntel kívánja s gondoskodást a további fizetésekről. Ezzel nem azt akarja, hogy a görög király miniszteriségét változtassa; általán fogva a feceségs egy angol pártról képtelenség, valamint nem is dolgozik a mostani görög kabinet mint francia párt szüleménye ellen. Az angol kormány egyetlen kívánsága, hogy Görögország jól kormányoztassék. Köz megegyezés nyilatkozott erre az alsóházban Palmerston Lord nyilatkozatában. Sőt némelyek még szigorubb rendszabályok mellett szóltattak fel Görögország irányában. Tán már végrehajtás is következett volna a görög statuskincstár ellen a Piraeusban horgonyzó brit hajók által, ha Eynard Genfből a görög kormánynak a 23 ezer ft stlntel nem köcsönözi.

Majus 4-kei felsóházi ülésben az alsóházból átküldött tizorai bill megjegyzés nélkül először olvastatott s másodsorú olvastatása maj. 17-keire határozatott. Alsóházi ülés érdektelen volt. Mind a két ház sietett üléseit bevégezni, mert a világhírű Lind Jenni énekelt az olasz operaházban („ő felsége színházában“). A művésznő „végtelen sensatió“ gerjesztett Londonban, s fényes vizsgálat aratott. Róbert ördög dalmü adatván, a színházi díszgáló, lord főkamrás, az előadást kissé hátráltatá, mert némi erkölcsi kételyeket

támasztottak benne a' dalmi némely jelenetei. Még nem tudni, szólnak a' hirlapok, vajjon a' „nagy vagy kis morálgyőzött é.

FRANCZIAORSZÁG. Bou Maza Marseilléből csakugyan apr. 29kén utazott el Párizsba, miután az előbbi parancs, hogy a' kabylfőnök Pommerolba vitessék, sürgőnyi tudósítás által vétetett vissza.

OLASZORSZÁG. Ó szentsége ismét fényes bizonyágát adá felebaráti kegyessége 's hálás megemlékezésének. Egy Guidi Ubaldo nevű öreg embert, ki egykor atyja

házánál szolgált, 's öt gyermekkorában, midőn bizonyos posványos helyen a' fenéken uszkáló halacszkákat megfogni akarva elmerült, a' vízből 's egyszersmind a' halál torkából kiszabadította, maga elé bocsáttatván, gazdagon megajándékozta 's az ő és leánya jövődjéről gondoskodott, sinigaglial rokonaihoz küldvénöket holtiglani kitartásul.

OLÁHORSZÁG. Bukarestből april 26káról írják, mikép ottan daczúl az iszonyu tüzvésznek egyetlenegy bukaresti ház sem szüntette meg fizetését. Valóban ez rendkívüli eset 's a' bukaresti piac hitelére legkedvezőbb be-

folyással leend. Ez szintolly esodálatra méltó, mint nevezetes az, hogy a' 20—30 ezer lakosból, kik 18 óra alatt hajlék nélkül maradtak 's mindenüktől megfosztattak, egyetlen sem tölte még egy éjszakát sem szabadban vagy élelem nélkül. Mindnyájok iránt üstint czélszerű gondoskodás történt 's nem kellett, mikint ez más városokban nagy égéseknél történni szokott, sátrakat vagy faházakat állítani a' tüzkárosultak elfogadtatásukra.

Dunavizálás: Budán, maj. 15én 11'7"0" az 0 fölött.

4lik szám.

ÉRTESÍTŐ.

1847.

Árverési hirdetvény.

A' nm. magyar kir. udv. kamara rendeletéből Liptómegebe keblezett hradeki kamarai uradalomban a' királyi haszonvételek folyó 1847ik évi november 1stől kezdve három egymásután következő esztendőre vagyis 1850ki october hó utolsójáig folyó évi május hó 27én (huszonhetedikén) a' hradeki várban délelőtti 9 óraker tartandó nyilvános árverés útján a' legtöbbet ígérőknek haszonbérbe fognak adatni. Nevezetesen:

I. Vendéglői és italmérsi haszonvételek.

1) A' verbiczi husztiki korcsma husmérési joggal, 150 □ öl kerti, 25 hold 450 □ öl szántóföld és 15 hold 's 900 □ öl rét haszonvételel.

2) A' hradeki korcsma Porubka mellett husmérési joggal, és 150 □ öl kerti, 720 □ öl réti, és 575 □ öl szántóföldi haszonvételel.

3) A' hibbel korcsma husméréssel és saját italainak szabad kimérésével (a' sört kivéve) nemkülönb 405 □ öl kerttel, 11 hold 's 634 □ öl szántófölddel, és 23 hold 's 1134 □ öl réttel.

4) A' hradeki várbeli korcsma egy kis házikert és 1080 □ öl kiterjedésű szántóföld haszonvételel.

5) A' szihóti korcsma egy 720 □ öl es kerteske haszonvételel.

6) A' rihodnai vendéglő husmérési joggal, saját italainak (a' sört kivéve) szabad kimérésével, 81 □ öl es kerttel, 6 hold és 962 □ öl szántófölddel és 26 hold 's 154 □ öl réttel.

7) A' biklanoszi vendéglő husmérési joggal, saját italainak (kivéve a' sört) szabad kimérésével 's 37 holdra terjedő telek haszonvételel.

8) A' teplicskai korcsma husvágószékkel 's a' bérlő saját italainak szabad kimérésével, oda érve a' sört is, 6 hold 's 1284 □ öl szántófölddel és 1 hold 's 970 □ öl réttel.

9) A' dorallóvei korcsma husvágószékkel, a' bérlő saját italainak (kivéve a' sört) szabad kimérésével, 8 hold 's 904 □ öl szántófölddel és 13 hold 's 162 □ öl rét-haszonvételel.

10) A' kokovai korcsma husvágószékkel, a' bérlő saját italainak (kivéve a' sört) szabad kimérésével, 893 □ öl es kerttel, 13 hold és 45 □ öl szántófölddel és 10 hold 1132 □ öl nagyságú rét haszonvételel.

11) A' plossztin-illanorai korcsma husmérési joggal, a' bérlő saját italainak (kivéve a' sört) szabad kimérésével 's 1/8 telek haszonvételel.

II. Örlő-malmok.

12) A' hradeki malom négy örlő kövel, de azon világos lekötézettséggel, hogy a' hradeki sörház bérlője számára a' malombérlő ingyen tartozik örleni; e' malomhoz csatolva van 872 □ öl kert és 3 hold 760 □ öl szántóföld haszonvételel.

Hirdetvény.

Melly szerint a' főmélt. magyar kir. udv. kincstár engedelmével az ungvári kir. uradalom részéről közhírré tétetik; miszerint a' nevezett uradalom erdeiben (aláltató fagombatapló-szedési haszonvétele folyó eszt. július 27kén (huszonhetedikén) az ungvári kir. uradalom igazgatósága irodájában, tartandó nyilvános árverés útján a'

Figyelmeztetés. A' f. évi pesti löverseny június 2ka-6ka- 's 9kére határozatván, az említett napokon, mindenkor délutáni időben, következő összesen 12 díjak lesznek elnyerhetők u. m. „Széchenyi-díj“ „Festetics-Nákó-díj“ „Parasztok próba futása“ „Pestvárosi-díj“ „Egysült-nemzeti-díj“ „Aszszonyások pályadíja“ „Paraszt verseny“ „Sándor-díj“ „Haza-díj“ „Batthyány-díj“ „Eszterházy-díj“ „Ostor-díj“ — Minden futató tartozik pályára szánt lovat a' futás előtt 48 órával a' n. Casinóban levő ivre följegyztetni. A' napi versenyrendben föl nem jegyzett lovak az azon napi díjfuttatásban nem részesülhetnek. — L ó á r v e r é s: június 7dikén délelőtt 10 óraker.

13) A' verbiczi malom négy kerékre két holdnyi telek haszonvételel.

14) A' rihodnai malom három örlő-kőre posztókallóval 2 hold 812 □ öl es kerttel, és 2 hold 8217 □ öl es szántófölddel.

15) A' három kerékű teplicskai malom kallóval 8121 1/2 □ öl kert-haszonvételel.

16) A' kokovai malom három örlő-kövel, kallóval, és 4 hold kiterjedésű kert haszonvételel.

17) Az illanorai malom egy kerékre 650 □ öl es kert haszonvételel.

18) A' sotti örlőmalom három kerékre, 1 hold 1168 □ öl kerttel, 12 hold 132 □ öl rét haszonvételel.

III. Mészárszék.

19) Verbiz mezővárosban.

20) és Verbiz-Ilusztákon.

IV. Halászat.

21) Rocza és Maluzsinában,

22) a' Verbiz melletti Vág folyóban,

23) Voersecz és Bidanszko patakokban,

24) Belán és Dovalovecen.

V. Havasi haszonvételek.

25) A' krizsnai havasokon mintegy 76 hold, és a' hlinain mintegy 64 hold területű,

26) A' holaczkai másképp paleniczai havasokon mintegy 341 1/2 hold terület.

27) Tomanoron mintegy 1417, Tarorán 780, Tenne-Semrecsin 2028, Koproriczán 620, és Podkráranom 2190 hold.

28) A' teplicskai és drnavori havasokon 402, Lapinorán 308, Skutorán 364, és Haliczán 385 közelítő hold.

29) Brezinorán mintegy 372 hold.

30) Doralko Velki Bokon mintegy 238 és Miskoron 152 hold,

31) Kokorán és Upolte Polányin 64, Tisán 76, Koproriczán 82, és Spanyán közeledőleg 58 hold.

32) Illanor, Panszka Tavorinkán mintegy 26 hold.

33) Az ó és új vágatu vonalok közt a' három kuttól egész a' sírokat völgyig mintegy 559 hold.

34) Az Orlovavölgytől a' második vágatu vonal közt egész Bartkoráig és Bartkorától egész Ondrejkoráig 's illetőleg a' Koleszora völgyig mintegy 561 hold.

35) A' Koleszora havasokon a' kis- és nagy Vapnicza Hisztacskán át mintegy 770 hold.

36) A' drizsnai havason Temától egész az oroncorai völgyig mintegy 152 hold.

37) A' Sotta-Oravicza havason mintegy 644 hold 486 □ öl.

38) Kakorán 1/2 telek haszonvétele.

39) A' Plossztin-Ilono havason.

Bérleti szándékozók tehát a' fen jegyzett napra a' hradeki várban elegendő bántpénzzel ellátva megjelenni sziveskedjenek; addig is pedig az árverési feltételek megtekinthetők akár a' hradeki főtisztviség, akár a' gazdasági hivatalokban. Izraeliták csak az országutaktól 's gazdasági közlekedéstől távol eső koresmák kibérlésénél léphetnek fel. 3—3

(öbbit ígérőnek folyó évi september hava 1ső napjától három esztendei bérbé ki fog adatni, a' kinek tehát e' haszonbérletre kedve leend, a' fenirt napra és helyre elegendő bántpénzzel 's biztosítékul az akkor majd meghatározandó egy évi szonnal lefizesendő árendájával felkészülvé, ezennel meghívatik. — A' feltételek addig is a' fenemlített igazgatóságnál megtekinthetők. 2—3

Duna-gőzhajózás.

Alulirt hivatalnak van szerencsége a' gőzösök járásában tett változtatásokat közhírré tenni.

A) Pestről fölfelé majus 15től kezdve:

Pestről Bécsig (minden közbeeső állomásokat érintve) naponként. — Indulási idő: déli 12 óra.

Pestről Pozsonyig (az összes közbeeső állomásokat érintve) minden páratlan számu napon u. m. majus 15- 17- 19kén és így tovább.

Pestről Gönyőig (az összes közbeeső állomásokat érintve) minden páros számu napon ugymint: majus 16- 18- 20kán és így tovább.

Indulási idő: reggeli 5 óra. — Ezen, Pozsony és Gönyőig menő hajók, közlekedésben állanak a' Gönyő és Győr közötti gőzösökkel.

B) Pestről lefelé majus 16ától kezdve:

Pestről Drenkovába vasárnap és szerdán.

Zimonyba hétfőn, lefelé Tittelt, fölfelé Eszéket érinti meg.

kedden Eszéket, Tittelt, „ „

csütörtökön egyenesen oda és vissza.

pénteken, lefelé Tittelt, fölfelé Eszéket érinti meg.

szombaton, „ Eszéket, „ Tittelt „ „

Indulási idő: reggeli 5 óra.

Egyenes közlekedések Konstantinápoly- és Odesszával:

május 16kán és 30kán a' török részen Konstantinápolylyal,

május 23kán az oláh részen Konstantinápoly- és Odesszával.

A' t. ez. utazók igen kéretnek, hogy uti málhájukat a' Bécsbe menő gőzösré legfeljebb déli 12 óráig, a' Pestről Pozsony- és Gönyőig ugyszinte a' lefelé menő gőzösré az indulási nap előtt legfeljebb esti 8 óráig méltóztassanak a' hivatalban feladni, mivel a' déli 12 óra után, és így illetőleg reggel a' gőzös elindulása előtt feladottak csak a' legközelebbi gőzössel küldethetnek el, a' málháknak épen az indulás előtt egyenesen a' hajóra szállítása pedig nem engedtethek meg. Pest, majus 13kán 1847.

Gőzhajózási hivatal. 2—3

A' „Magyar Gazda“ tisztelt előfizetőihez. Egyéb hirlapokból volt már tisztelt olvasóinknak alkalma értesülni azon sajnósa körülményről, hogy az ujságlapok postadíja a' kir. kincstár által a' legközelebbi felvétől kezdve fölemeltetett. Mi is kényszerít a' Magy. Gazda szerkesztőségét, az előfizetési árt a' jövő felvétől kezdve az e-rendi díjra t. i. felvélenkint 5 píttra fölemelni. Ezen árszabás, tekintve a' kiadás nagy költségeit, mellyek a' lapnak ugyszólván összes jövedelmét fölemézték, ezelőtt is méltányos lett volna ugyan; de a' postadíj legújabb emelése következtében nyílt veszteség nélkül az eddigi előfizetési díj mellett meg nem állhatunk. Ismervén tárgykedvelő közönségünknek nem csak ügyszeretetét, de méltányos érzetét is, bizton hisszük, hogy e' csekély változás tisztelt olvasóink számát gyéríteni nem fogja. Vonatkozva egyszersmind a' bő alkalmat szolgáltató pesti medárdvásárra, jelentjük, hogy itt helyben egyedül a' szerkesztői hivatalban, 's Antal Mihály urnál a' nemzeti casinóban, a' vidéken pedig a' kir. postahivatalban fizethetni elő. Pesten május 16dikán 1847. A' M. Gazda szerkesztői hivatala.

Hirdetvény.

A' nagyméltóságú m. kir. udv. kamara rendelkezéséből az ó-budai koronai uradalom részéről ezennel közhírré tétetik, hogy f. e. június 1ső napján Ó Budán, június 2kán pe-

Hirdetvény.

A' Mármarosik. kam. igazgatóság részéről ezennel közhírré tétetik, hogy f. é. június hó 7kén (hetedikén) körösmezei k. erdő és számtartói hivatalnál nyilvános árverés útján, titkos ajánlatok elfogadása mellett újonan bérbé fognak adatni.

a) A' körösmezei vendégfogadó a' hozzártartozó pénzével, és hat jobbágy háznál tartandó koresmával, a' bérlő tulajdon italainak kiméréséi jogával 1847. évi november 1től 3 esztendőre.

b) A' Borkúti vendégfogadó egy érez folyás mellett épített furdóházzal szinte 1847. évi november 1ső napjától 3 esztendőre, Bérleti kivánók szükséges bántpénzzel 's elfogadható kötbérrrel valamint erkölcsi és számtartói hivatalnál nyilvános bizonyítványokkal ellátva a' kijellett napra és helyre meghívotnak. Árverés utáni ajánlatok nem fognak elfogadtatni.

A' szerződési feltételek a' mármarosik. kam. igazgatóságnál és körösmezei erdő- és számtartói hivatalnál megtekinthetők. 2—3

Gabonaár váltógarasokban.

Table with columns for location (Pesten, Veszprém, Baja, Győrött, Mosonyban, N.Szombatban, Pozsonyban, Miskolczon), date (maj. 14), and price ranges for different types of grain (Tisztasza, Kétszeres, Rozs, Arpa, Zab, Kukoricza).

Statuspapír- és részvény-árkelet. Bécs, maj. 14kén 1847.

Table with columns for instrument type (bankrészvény, 1834ki 500 p.frtos kölesön, 1839ki 250 p.frt, Eszterházy 40 fr. sorskötel, Cs. kir. arany 4 fr. 36—38 kr.) and price (15 8 fr., 7 1/2, 29 1/8, 62 1/4, 100 fr., 100 ft., 100 ft., 100 fr., 100 fr., 628).